

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANSMAN ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE PAZARLAMA TEZLİ YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI**

21.YÜZYIL TİCARET SAVAŞLARININ REKABET GÜCÜNE ETKİSİ

HAZIRLAYAN

İLAYDA DEVELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. BAHAR ARAZ

ANKARA- 2022

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 15 /06 / 2022

Öğrencinin Adı, Soyadı: İlayda Develi

Öğrencinin Numarası: 22010291

Anabilim Dalı: Uluslararası Ticaret ve Finansman Anabilim Dalı

Programı: Uluslararası Ticaret ve Pazarlama Tezli Yüksek Lisans

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Prof. Dr. Bahar ARAZ

Tez Başlığı: 21. Yüzyıl Ticaret Savaşlarının Rekabet Gücüne Etkisi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 68 sayfalık kısmına ilişkin, 15 / 06 / 2022 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 6'dır. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

“Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını” inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 15 / 06 / 2022

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:
Prof. Dr. Bahar Araz

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans tez sürecim boyunca çalışmamda benden desteğini esirgemeyen, bilgi ve tecrübeleriyle araştırma sürecimin her aşmasında beni yönlendiren ve çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren hocam sayın Prof. Dr. Bahar Araz'a ve eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ÖZET

Bu çalışma kapsamında ilk olarak 'Neo Merkantilizm' kavramı incelenmiştir. Neo merkantilizm temelini merkantilist felsefeden almaktadır. Günümüzde uygulanan Neo merkantilist politikaların neticesinde; ekonomi politikaları git gide korumacı bir hale gelmektedir. Ülkeler kendi ekonomilerini korumayı hedefleyerek, çeşitli tarife engellerini uygulamaya koymaktadır. Bunun sonucunda tarifelerin muhatabı olan ülkeler misilleme yaparak karşılık vermektedirler. Karşılıklı olarak uygulanan bu yaptırımlar sonucunda Ticaret Savaşları ortaya çıkmaktadır. Ticaret savaşları tarih boyunca dönem dönem yaşanmış ve günümüzde de yaşanmaya devam etmektedir. Çalışma kapsamında korumacı politikaların ve ticaret savaşlarının tarihi incelenerek, tarihte yaşanan benzer ekonomik olaylar hakkında tarihi süreç genel olarak ele alınmakta ve günümüz ile karşılaştırılmaktadır.

Tüm bu teorik çalışma literatür taraması ile desteklenmektedir. Son olarak, 21.yüzyılda yaşanan ABD-Çin ticaret savaşı kronolojik olarak incelenmektedir. Ancak çalışmanın odaklandığı asıl nokta ABD'nin korumacı politikalarına karşı AB'nin misilleme hareketleri ve bu hareketlerin ortaya koyduğu sonuçlardır. Çalışmanın ikinci aşamasında rekabet gücü kavramı üzerinde durulmaktadır. İlk olarak RCA kavramı incelenmektedir. RCA analizi rekabet gücünün ölçümünde kullanılan en yaygın yöntemlerden biridir. Bu araştırmada yapılan RCA analizinde önce ABD tarafından uygulamaya koyulan ithalat tarifeleri, ardından AB tarafından uygulamaya koyulan ithalat tarifleri incelenmektedir. Örnek olarak seçilen ve Avrupa Birliği tarafından tarifelere konu edilen mal ve mal grupları; genel olarak ABD'nin tüm dünya bazında ithalatta görece üstünlüğe sahip olduğu ürünlerdir. Avrupa Birliği adeta ABD'nin yaptırımlarına genel olarak ABD'nin ikonikleşmiş mal kalemlerini özenle seçerek karşılık vermeyi tercih etmiştir. Bu nedenle AB ile ABD arasında yaşanan ekonomik çatışmanın ülkelerin rekabet güçlerine etkisi incelenmektedir. Bunun için seçilen mal ve mal gruplarında önce en büyük ithalatçılar ve ihracatçılar analiz edilmektedir. Sonrasında en büyük ihracatçılar için RCA analizi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Savaşları, Merkantilizm, Neo-Merkantilizm, RCA Analizi, Rekabet Gücü

ABSTRACT

Within the scope of this study, the concept of 'Neo Mercantilism' was first examined. Neo-mercantilism is based on mercantilist philosophy. As a result of the neo-mercantilist policies implemented today; economic policies are becoming more and more protectionist. Countries aim to protect their own economies and implement various tariff barriers. As a result, countries that are the recipients of the tariffs respond by retaliating. Trade wars emerge as a result of these mutually enforced sanctions. Trade wars have been experienced from time to time throughout history and continue to be experienced today. Within the scope of the study, the history of protectionist policies and trade wars is examined, and the historical process about similar economic events in history is discussed in general and compared with today.

All this theoretical work is supported by a literature review. Finally, the US-China trade war in the 21st century is analyzed chronologically. However, the main focus of the study is the retaliatory actions of the EU against the protectionist policies of the USA and the results of these actions. In the second stage of the study, the concept of competitiveness is emphasized. First, the concept of RCA is examined. RCA analysis is one of the most common methods used to measure competitiveness. In the RCA analysis made in this research, first the import tariffs implemented by the USA and then the import tariffs implemented by the EU are examined. Goods and groups of goods selected as examples and subject to tariffs by the European Union; In general, these are the products that the USA has a relative superiority in imports on a global basis. The European Union has almost preferred to respond to the sanctions of the USA by carefully choosing the iconic goods of the USA in general. For this reason, the effect of the economic conflict between the EU and the USA on the competitiveness of the countries is examined. For this, the largest importers and exporters are analyzed first in the selected goods and commodity groups. Afterwards, RCA analysis is performed for the largest exporters.

Keywords: Trade Wars, Mercantilism, Neo-Mercantilism, RCA Analysis, Competitiveness

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında ABD ve Çin arasında karşılıklı ticari yaptırımlar şeklinde başlayan ticaret savaşı incelenmektedir. Bu savaş ABD ve Çin arasında gibi görünse de çok kısa süre içerisinde etkisi tüm Dünyaya yayılmıştır.

ABD ve Çin arasındaki ticari yaptırımlar etkisini küresel anlamda da göstermektedir. ABD'nin 2018 yılı itibariyle uygulamaya koyduğu ithalat tarifeleri; Dünya Ticaret Örgütünün de temel hedefi olan dünya ticaretinin serbestleşmesi hedefiyle ters düşmektedir. ABD milli güvenliğini tehdit ettiği gerekçesiyle ithalat vergilerini uygulamaya koymuştur. ABD'nin çelik ve alüminyuma ithalat vergileri hamlesi sonrasında dünya ticaretinde yeni bir dönem başlamıştır. Ticaret savaşlarının temelinde aşırı korumacı politikalar yatmaktadır.

ABD'nin başlangıçta tek taraflı olarak uygulamaya koyduğu ithalat vergilerine Çin ve Avrupa Birliğinden gelen misilleme hareketleri neticesinde ortaya çıkan ticaret savaşları, ABD- Çin Ticaret Savaşı olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde yaşanmakta olan ABD-Çin Ticaret savaşının en büyük nedenlerinden biri de bu ülkelerin uyguladığı korumacı politikalarıdır. Günümüzde ülkelerin korumacı bir ekonomi politikasını benimsiyor olmasının en önemli nedenlerinden biri kuşkusuz 2008 yılında yaşanan ekonomik krizdir. 2008 ekonomik krizi sonrasında ülkelerin ekonomi politikalarında merkantilist yapıyı benimsemeye başladıkları görülmektedir.

Bu çalışmada ABD ve Çin arasında başlayan ticari yaptırımlar sonucu ortaya çıkan ticaret savaşı Avrupa Birliği perspektifinden incelenmektedir. ABD ve Avrupa Birliği arasında uygulanan ithalat vergileri kronolojik olarak incelenmektedir. Sonrasında bu yaptırımların ABD ve AB'nin ithalat ve ihracat rakamlarına etkileri incelenmektedir. Elde edilen bu verilerle rekabet gücünü ölçmek için en yaygın yöntemlerden biri olan RCA analizi yapılarak 2017 yılı ile 2020 yılı arasındaki rekabet gücü değişiklikleri incelenmektedir. Çalışmada asıl amaç 21.yüzyıl ticari savaşının ABD- Çin cephesinden ziyade ABD- AB boyutu incelemektir.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	x
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı.....	1
1.2 Araştırmanın Önemi	1
1.3 Araştırmanın Kapsamı	3
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1 Korumacı Politikalar ve Merkantilizm	4
2.1.1 İktisadi milliyetçilik kavramı	6
2.1.1.1 John Maynard Keynes'in iktisadi milliyetçilik görüşü	7
2.1.1.2 Bebek endüstriler tezi.....	7
2.1.1.3 Fichte'nin iktisadi yeterlilik modeli	8
2.2 Neo Merkantilizm	9
3. BÖLÜM: TİCARET SAVAŞLARI	14
3.1 Ticaret Savaşlarının Tarihi	14
3.1.1 Smooth-Hawley tarifeleri.....	16
3.1.2 Yeni korumacılık ve 2008 krizi.....	16
3.1.3 Trump tarifeleri.....	18

3.1.4 ABD- Çin ticaret savaşının kronolojisi.....	20
4. BÖLÜM: TİCARET SAVAŞLARININ REKABET GÜCÜNE ETKİSİ: SEÇİLİ MAL VE MAL GRUPLARI ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI AMPİRİK ANALİZİ	25
4.1 Rekabet Gücünün Ölçülmesi.....	25
4.2 Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi	25
4.2.1 Balassa'nın açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük yaklaşımının incelenmesi	26
4.3 Rekabet Gücü Analizi	27
4.3.1 Analiz veri seti.....	27
4.3.2 Verilerin RCA analizi ve yorumlanması	28
4.3.2.1 ABD tarifeleri.....	28
4.3.2.1.1 Çelik (GTIP: 7215)	29
4.3.2.1.2 Alüminyum (GTIP: 7604).....	32
4.3.2.2 AB Tarifeleri	35
4.3.2.2.1 Portakal suyu (GTIP: 2009)	35
4.3.2.2.2 Viski (GTIP: 2208)	39
4.3.2.2.3 Motosiklet ve aksesuarları (GTIP: 8711)	42
4.3.2.2.4 Tişört ve diğer iç giyim eşyası (GTIP: 6109).....	45
4.3.2.2.5 Konserve sebzeler (GTIP: 2005)	48
4.3.2.2.6 Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. kösele (GTIP: 6403)	51
4.3.2.2.7 Güzellik/makyaj ve cilt bakımı ürünleri (GTIP: 3304).....	55
4.3.2.2.8 Bilardo, bowling oyun parçaları (GTIP: 9504).....	58
5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	63
5.1 Sonuç.....	63
KAYNAKLAR.....	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL 1: RCA ANALİZ FORMÜLASYONU	27
ŞEKİL 2 : GTIP: 7215 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	31
ŞEKİL 3 : GTIP : 7604 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	35
ŞEKİL 4 : GTIP : 2009 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	38
ŞEKİL 5 : GTIP : 2208 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	41
ŞEKİL 6 : GTIP : 8711 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	44
ŞEKİL 7 : GTIP : 6109 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	48
ŞEKİL 8: GTIP : 2005 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	51
ŞEKİL 9 : GTIP : 6403 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	54
ŞEKİL 10 : GTIP : 3304 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	58
ŞEKİL 11 : GTIP: 9504 RCA ANALİZ GRAFİĞİ	62

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1 : TİCARET SAVAŞLARI KRONOLOJİSİ	20
TABLO 2: : MAL / MAL GRUBU GTIP KODLARI.....	28
TABLO 3: 7215 GTIP KODLU DÜNYA ÇELİK İTHALATI VERİLERİ.....	29
TABLO 4: 7215 GTIP KODLU DÜNYA ÇELİK İHRACATI VERİLERİ	30
TABLO 5: 7215 GTIP KODLU ÇELİK RCA ANALİZİ.....	30
TABLO 6: 7604 GTIP KODLU DÜNYA ALÜMİNYUM İTHALAT VERİLERİ.....	32
TABLO 7: 7604 GTIP KODLU DÜNYA ALÜMİNYUM İHRACATI VERİLERİ.....	33
TABLO 8: : 7604 GTIP KODLU ALÜMİNYUM RCA ANALİZİ.....	34
TABLO 9: :2009 GTIP KODLU DÜNYA PORTAKAL SUYU VE BİR TAKİM MEYVE SULARI İTHALAT VERİLERİ	35
TABLO 10: 2009 GTIP KODLU DÜNYA PORTAKAL SUYU VE BİR TAKİM MEYVE SULARI İHRACATI VERİLERİ	36
TABLO 11: GTIP:2009 PORTAKAL SUYU VE BİR TAKİM MEYVE SULARI RCA ANALİZİ.....	37
TABLO 12: 2208 GTIP KODLU DÜNYA VİSKİ İTHALAT VERİLERİ	39
TABLO 13: 2208 GTIP KODLU DÜNYA VİSKİ İHRACATI VERİLERİ	40
TABLO 14: GTIP:2208 VİSKİ RCA ANALİZİ.....	41
TABLO 15: 8711 GTIP KODLU DÜNYA MOTOSİKLET VE AKSAMLARI İTHALAT VERİLERİ.....	42
TABLO 16: 8711 GTIP KODLU DÜNYA MOTOSİKLET VE AKSAMLARI İHRACATI VERİLERİ.....	42
TABLO 17: GTIP:8711 KODLU MOTOSİKLET VE AKSAMLARI RCA ANALİZİ....	43
TABLO 18: 6109 GTIP KODLU DÜNYA TİŞÖRT VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI İTHALAT VERİLERİ.....	45
TABLO 19: 6109 GTIP KODLU DÜNYA TİŞÖRT VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI İHRACATI VERİLERİ.....	46
TABLO 20: 6109 GTIP KODLU TİŞÖRT VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI RCA ANALİZİ.....	46
TABLO 21: 2005 GTIP KODLU DÜNYA KONSERVE SEBZELER İTHALAT VERİLERİ.....	48

TABLO 22: 2005 GTIP KODLU DÜNYA KONSERVE SEBZELER İHRACATI VERİLERİ.....	49
TABLO 23: 2005 GTIP KODLU KONSERVE SEBZE RCA ANALİZİ.....	50
TABLO 24: 6403 GTIP KODLU DÜNYA AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE İTHALATI VERİLERİ.....	52
TABLO 25: 6403 GTIP KODLU DÜNYA AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE İHRACATI VERİLERİ	53
TABLO 26: 6403 GTIP KODLU AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE RCA ANALİZİ	54
TABLO 27: 3304 GTIP KODLU DÜNYA GÜZELLİK/MAKYAJ VE CİLT BAKIMI ÜRÜNLERİ İTHALAT VERİLERİ	55
TABLO 28: 3304 GTIP KODLU DÜNYA GÜZELLİK/MAKYAJ VE CİLT BAKIMI ÜRÜNLERİ İHRACATI VERİLERİ.....	56
TABLO 29: 3304 GTIP KODLU GÜZELLİK/MAKYAJ VE CİLT BAKIMI ÜRÜNLERİ RCA ANALİZİ.....	57
TABLO 30: 9504 GTIP KODLU DÜNYA BİLARDO, BOVLİNG OYUN PARÇALARI İTHALATI VERİLERİ	59
TABLO 31: 9504 GTIP KODLU DÜNYA BİLARDO, BOWLİNG OYUN PARÇALARI İHRACATI VERİLERİ.....	60
TABLO 32: 9504 GTIP KODLU BİLARDO, BOWLİNG OYUN PARÇALARI RCA ANALİZİ.....	61

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKÜ	: Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
EU	: European Union
HS CODE	: Harmonized System
GATT	: Genel Gümrük ve Ticaret Anlaşması
GTIP	: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
RCA	: Revealed Comparative Advantages
NAFTA	: Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması

1. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Amacı

Ekonomik güç ülkeler için her geçen gün önem kazanmaktadır. Bu anlamda, ülkelerin ekonomik durumlarının analizinde rekabet gücü de önemli bir ölçüm aracı olarak görülmektedir. Dünya küreselleşirken, bazı ülkelerin korumacı politikalar benimsemesi, ülkelerin rekabet gücünü etkilemektedir. Karşılıklı uygulanan ithalat tarifeleri ithalat ve ihracat rakamları üzerinde etkili olmaktadır. Belirli mal ve mal gruplarında rekabetçi üstünlüğe sahip olmak, ülkelerin milli gelir ve refah düzeyi üzerinde etkilidir. Bu nedenle rekabet gücünün yüksek olması ülkeler için ekonomik anlamda avantaj sağlamaktadır. Bu çalışmada, ticaret savaşları sonucunda ABD ve Avrupa ülkelerinin ithalat ve ihracat rakamları incelenecektir. Elde edilen bu veriler ile 2017 ile 2020 yılları arasındaki rekabet gücü RCA modeli ile analiz edilecektir. Böylece, ticaret savaşlarının ABD ile AB ülkelerinde rekabet gücü anlamında etkili olup olmadığı araştırılacaktır.

1.2 Araştırmanın Önemi

Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasında ticari hacmi büyük ekonomik bir ilişki vardır. Bu ekonomik ilişki dünyanın en büyü ikili ticaret ilişkilerinden biridir. Bu ekonomik ilişki nedeniyle ABD ve AB arasında karşılıklı yatırımlar yapılmaktadır. Ticari ilişkiler neticesinde yapılan yatırımlar ABD ve AB arasındaki ticari faaliyetleri hızlandırmaktadır. 2021 yılı ihracat verileri incelendiğinde Çin Avrupa Birliği için en büyük ithalatçı konumundadır. Bununla beraber ABD genel olarak Avrupa Birliği ülkeleri için hala en büyük ticaret ve yatırım ortağı konumundadır. ABD ve AB birlikte incelendiğinde, bu iki ülkenin ekonomileri dünya GSYH 'sının %40'ından fazlasını ve küresel mal ve hizmet ticaretinin%40'ından fazlasını oluşturmaktadır.¹

---

¹ 2021 yılı ithalat ve ihracat verileri TradeMap üzerinden alınarak analizler tarafınca yapılmıştır.

Ticaret savaşları 21. Yüzyılın belki de en önemli ekonomik olaylarından biri olarak ele alınmaktadır. Bu kapsamda ABD ve Avrupa birliğince uygulamaya konan yaptırımlar hem hukuki, ekonomik hem de gündelik hayatı etkilemektedir.

Eski ABD devlet başkanı Donald Trump'ın Avrupa ithalatına ulusal güvenliği tehlikeye soktuğu iddiası ile uygulamaya koyduğu %25 oranında çelik ithalat vergisi ve %10 oranında alüminyum ithalat vergisi, dünya ticaretinde beklenmedik bir gelişmeye neden oldu.

Trump yönetimi uygulamaya koyduğu çelik ve alüminyum ithalat vergilerine gerekçe olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin ulusal güvenliğinin tehlike altında olduğu argümanını savunmaktadırlar. Bu iddiaya hukuki bir gerekçe olarak 1962 Ticareti Genişletme Yasasının (The Trade Expansion Act of 1962) 232. Bölümünü dayanak göstermektedir.

Bu yasa uygulamada nadiren başvuru ve soğuk savaş döneminden kalan bir yasadır. 1962 tarihli Ticareti Genişletme Yasası ile ABD hükümeti, ulusal güvenliklerinin tehdit altında olduğu gerekçesiyle ticaret ortaklarına ticaret kısıtlaması getirmiştir. Donald Trump yaptığı açıklamalarda Avrupa Birliğinin 'haksız' ticaret politikalarının ABD endüstrilerinin varlığını tehlikeye attığını iddia etmiştir.

Avrupa Birliği bu hareketi 'korumacılık' olarak nitelendirmiş ve misilleme yapmakta gecikmemiştir. Kot pantolon, Bourbon viski, fıstık ezmesi, portakal suyu ve motosiklet gibi toplamda 3,39 milyar dolar değerinde ABD ürünlerine tarife uygulamaya başlamıştır.² AB'nin bu hamlesi sonrasında karşılıklı tarifeler uygulamaya koyulmuştur. Örneğin Fransız hükümeti; Amazon, Google ve Facebook gibi ABD merkezli küresel teknoloji şirket gelirlerine % 3 gelir vergisi koymuştur. 2019 yılında Trump yönetimi Fransa'nın bu hareketine misilleme olarak, el çantaları, kozmetik ürünleri ve sabunlar dahil olmak üzere 1,3 milyar dolarlık Fransız malına tarife uygulamakla AB'yi tehdit etmiştir.

Ticaret savaşları 21. Yüzyılın belki de en önemli ekonomik olaylarına neden olmaktadır. Bu kapsamda ülkelerce uygulamaya konan yaptırımların etkisi, her alanda hissedilmektedir.

---

² Veriler TradeMap üzerinden elde edilmiştir.

1.3 Araştırmanın Kısıtlılıkları

Bu çalışmada ticaret savaşlarında ithalat vergilerine konu olan çeşitli mal ve mal grupları tercih edilmektedir. Analize konu mal gruplarına ilişkin seçim yapılırken ABD ve Avrupa Birliğinin verilemeye tabii tuttuğu mal ve mal grupları incelenmiştir. Çünkü bu çalışma da amaç belirli bir ürün grubunda rekabet gücünü analiz etmekten ziyade ticaret savaşları ile gündeme gelen uluslararası ticareti sınırlayan tarife uygulamalarının tarifinin muhatabı ülkeler nezdinde bir etkisi olup olmadığının incelenmesidir. Bu nedenle yukarıda detaylı olarak izah edildiği üzere ABD tarafından alüminyum ve çeliğe koyulan ithalat vergileri nedeniyle, alüminyum ve çelik seçilen mal gruplarının başında yer almaktadır. Buna ek olarak AB'nin, ABD vergilerine misilleme amacıyla vergiye tabii tuttuğu, portakal suyu, viski, motosiklet ve aksesuarları, tişört ve diğer iç giyim eşyası, konserve sebzeler, ayakkabı, güzellik/makyaj ve cilt bakımı ürünleri, bilardo/ bowling oyun parçaları bakımından incelemeye tabi tutulacaktır. Bu veriler üzerinden RCA analizi yapılarak, en büyük ihracatçıların rekabet güçleri karşılaştırılacaktır. İncelenecek ürünlerin kodları 4 hane olarak alınacak ve GTIP³ kodları kullanılacaktır. Analizler de öncelikle ticaret savaşlarının her ne kadar daha eskiye dayanan bir geçmişi olsa da 2018 yılında Trump tarifleri olarak adlandırılan tariflerle başladığı göz önüne alınarak 2018 yılı öncesine ilişkin verilen ile 2018 yılı sonrası veriler karşılaştırılarak incelenecektir. Bu amaçla 2017- 2020 arası veriler incelenecektir.

1.3 Araştırmanın Kapsamı

Araştırma yapılırken yukarıda belirtilen mal ve mal gruplarına ilişkin en büyük ihracatçıları üzerinden inceleme yapılacaktır. İthalatçıların, ithalat oranlarının değişimi ve ihracatçıların, ihracat oranlarının değişimi 2017 yılı ile 2020 yılı arasında incelenecektir. Böylece 2018 yılına başlayan ithalat vergilerinin öncesindeki ve sonrasındaki veriler kıyaslanacaktır. Yine aynı veriler ile verilere ilişkin rekabet gücü analizi yapılarak söz konusu ithalat vergilerinin rekabet gücü üzerindeki etkisi incelemeye tabii tutulacaktır. Çalışmada 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarına ilişkin TradeMap üzerinden elde edilmiş ithalat ve ihracat verileri kullanılacaktır.

---

³ Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Korumacı Politikalar ve Merkantilizm

1947 yılı sonrasında başlayan Genel Gümrük ve Ticaret Anlaşması (GATT) toplantılarının temel amacı dünya ticaretinin önündeki engellerin kaldırılmasıdır. Toplantıda alınan kararlar sonrasında ticaretin serbestleşmesi için Dünya Ticaret Örgütü gibi birçok kurum, ülkelerin korumacı politikalarının önüne geçerek ticareti serbestleştirmek amacıyla çalışmalar yapmaya başlamışlardır. 1986 yılında Uruguay Round görüşmeleri ile başlayıp, Dünya Ticaret Örgütünün kurulmasına kadar geçen süreçte; gümrük tarifeleri, kotalar, vergiler gibi birçok engelin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Ancak tüm bu çalışmalara rağmen, ülkelere uygulamaya koyulan korumacı politikaların önüne geçilememiştir. Tarihte dönem dönem bu şekilde korumacı politikalarla başvurulduğunu biliyoruz. Bu politikaların ülkeler tarafından tercih ediliyor olmasının en büyük nedeni, ekonomik krizlerdir. Tüm bu politikaların en katısı merkantilizm dönemi olarak bilinen dönemde uygulanan katı ithalat kısıtlamalarıdır.

Merkantilizm Gustav Schmoller tarafından “birleştirmeyi amaçlayan ‘bir ekonomi politikası’” olarak tanımlarken (Schmoller 1884), William Cunningham ise, merkantilizmi bir güç sistemi olarak tanımlanmaktadır (William 1903). Bu tanımlamalardan önce Adam Smith, merkantilistlerin korumacı politikasını ve parasal doktrinlerini çalışmalarında ele almıştır. Özellikle 1776 yılında yayımlanan *The Wealth of Nation* çalışmasında bu konuya değinmiştir. O dönemde, Bu konuda ki çalışmaların azlığı göz önüne alındığında, Adam Smith’in çalışmaları oldukça önemlidir.(Phyllis, 1979).

Eli F. Heckscher’in Merkantilizm isimli çalışmasında merkantilizm geniş bir biçimde incelenmektedir. İlk olarak, merkantilizmi, devletin birliğini teşvik etmek için tasarlanmış bir ekonomik politika sistemi olarak tanımlanmaktadır (Haley, 1935). Modern merkantilist dönemin, devletlerin, gümrük engelleri ve geçiş ücretleri, para sistemi, sınai faaliyetin düzenlenmesi, iç ve dış ticaretin düzenlenmesi, ağırlık ve ölçü sistemi bakımından birlik sağlama girişimleriyle başladığı kabul edilmektedir.

Merkantilist teori dış ticaret üzerinde etkilidir. Merkantilizm, temelde devletin gücünü artırmak için tasarlanmış bir ekonomik politika sistemidir. Tüm ekonomik faaliyetlerin bu amaca hizmet ettiği görüşü baskındır (Heckscher 1994). Bu dönemde, devletin ekonomik gücü için gerekli görülen belirli mal ve hizmetlerin, arzını doğrudan etkilemek için girişimlerde bulunulmuştur. Merkantilistler, korumacılık politikaları ve para politikaları geliştirmişlerdir. Merkantilistler geliştirmiş olduğu bu politikalar ile devletin gücünün, devletin vergilendirme yoluyla yararlanabileceği toplam milli gelirdeki genel artışla destekleneceğini ortaya koymuştur

Merkantilizm, yerli üreticilerin sistematik korunması yoluyla devletin zenginliğini ve dolayısıyla gücünü teşvik etmek için tasarlanmış bir ekonomik politika sistemi olarak tanımlanmaktadır (Heckscher 1994). Merkantilist terimi yerine, Heckscher 'koruma' kelimesini kullanmayı tercih etmiştir. Ekonomik korumacılık dendiğinde ihracat ve bu bağlamda üretim önemli bir kavramdır. Üretim kavramının önemini vurgulayan Heckscher, üretimi neredeyse başlı başına bir amaç olarak görmektedir. Ancak üreticilerin mallarını elden çıkaramayacaklarına ilişkin yaşadığı korkular neticesinde ihracatı artırma ve ithalatı azaltma arzusu gelişmiştir. Aslında amaç, malları mümkün olan herhangi bir yolla elden çıkarmaktır. Bu düşünce, iş yaratma ve işsizliği önleme arzusuyla daha da güçlenmiştir. Bununla birlikte, bazı önemli istisna malları, özellikle para ve değerli metallerin ihracatını engelleme arzusu ortaya çıkmıştır. Heckscher tarafından Mal Korkusu (Fear of Goods) olarak isimlendirilen bu tutum genel olarak ithalatı arttırıp ihracatı azaltma yönünde politikaları ortaya çıkartmıştır (Heckscher 1994).

Merkantilizm bu nedenle bir para politikası sistemi olarak düşünülebilir. Merkantilist politikaları benimseyen ülkeler para ve kıymetli madenlerini arttırmayı hedeflemektedir. Paranın sermayeye özdeş olduğunun kabul edilmesi, ülke içinde artan para dolaşımının ulusal zenginliğin artışı ve diğer ülkelerle olumlu bir değişim ilişkisi sağlayacağı düşüncesi paraya karşı tutumu değiştirmiştir (Haley, 1935). İlerleyen dönemde en yüksek amaç devletin gücü ve zenginliği haline gelmiş ve devletin refahı bireyin refahından önce gelmeye başlamıştır. Coğrafi keşifler, dünyanın varlığının olması gerekenden daha büyük ve taşıdığı değer için insanlık için daha önemli olduğu sorgulamasının yapıldığı bir devrimdir. Bu devrimin öncüleyici sebepleri de yeni ticaret alanları bulmak, altın ve gümüş gibi değerli madenlere erişmek, üretim için gerekli olan hammadde kaynaklarını keşfetmek ve olası bir yeni dünyada yer kapmak isteğidir (Luraghi, 2000).

Sömürgecilik anlayışının fikirsel temelleri ise merkantilizm düşüncesinin “bir ülkenin ancak başka bir ülkenin fakirleşmesi pahasına büyüyebileceği” inancına dayanmaktadır. Bu inanç kapsamında ortaya çıkan sonuç ise, devletin içerisinde oluşan “tekellerin” hükümetin mutlak koruyuculuğu içerisinde varlıklarını sürdürürken, sınır dışında ise sömürgecilik faaliyetlerinin hız kazanması için çaba göstermeleridir. Bu amaç doğrultusunda sömürgeleştirilebilecek nitelikteki güçsüz devletlerin değerli madenlerine el koyabilmek için başta İspanya ve Portekiz olmak üzere yayılmacı idealler taşıyan devletler öncü kuvvetlerini “uzak topraklara” gönderilmişlerdir (Skousen, 2007).

Orta Çağdan itibaren yaklaşık üç yüzyıl boyunca etkili ekonomik bir politika olan merkantilizm, yaklaşık olarak 1500-1800 yılları arasında devam etmiştir. Yaşanan bu dönemde iç pazar yaratmak amaçlanmıştır (Hansen, 2001). Bu bağlamda, merkantilizm yönetsel, teorik ve politik bir tartışma ortamı yaratmaktadır (Magnusson ve Heckscher, 2007).

2.1.1 İktisadi milliyetçilik kavramı

Milliyetçi görüşler 17.yüzyıldan bu yana kendine iktisadi zeminde yer bulmuştur. Milliyetçilik hem çok eski dönemlerden bu yana siyasi politika alanında hem de korumacı şekilde nitelendirebileceğimiz ekonomi politikaları olarak kendine yer bulan bir görüştür. Merkantilizm olarak kuramsal çerçevesi çizilen bu görüşler 19.yüzyıldan bu yana serbest ticaretin zıttı olarak ifade edilmiştir. İktisadi milliyetçilik ilk olarak 1928 yılında Leo Pasvolsky’ın yayınlarında kullanılmıştır. İlerleyen dönemde ekonomik krizlerin etkisiyle gittikçe yaygın bir şekilde kullanılmaya başladığı görülmektedir (Heilperin, 1960).

ABD tarihinde dönem dönem kendine uygulama olanı bulan korumacı politikalar ABD ticari politikasına şekil vermiştir. 1791 yılında ABD Hazine Bakanı Alexander Hamilton tarafından dönemin temsilciler meclisine sunulan ‘İmalat Sektörü Hakkında Rapor’ isimli çalışma iktisadi milliyetçiliğin kaynağı olarak kabul edilmiştir. Söz konusu raporda ABD güvenliği ve bağımsızlığının sağlanması ve ekonomik gelişme için, devlet müdahalesi, sanayicilik ve korumacı politikaların gerekliliği izah edilmiştir (Cohn, 2012).

Korumacı politikaları inceleyen çeşitli iktisadi tezler mevcuttur. John Maynard Keynes'in İktisadi Milliyetçilik Görüşü, Bebek Endüstriler Tezi, Fichte'nin İktisadi Yeterlilik Modeli bu tezlerden birkaçıdır.

2.1.1.1 John Maynard Keynes'in iktisadi milliyetçilik görüşü

Keynes, tam istihdam varsayımında belirtilen, ekonominin kendi haline bırakılması durumunda üretilmiş mallara eşit bir efektif talep yaratılamayacağını savunmaktadır. Bu nedenle, ekonomik bir krize karşı çözümün ancak devlet müdahaleleri ile mümkün olduğunu savunmaktadır (Eaton, 2013). Kimi yazarlarca Keynesyen görüşler üç ana döneme ayrılarak incelenmektedir. Keynes, 1923'de serbest ticarete yakın bir yaklaşım benimserken, 1943 yılına kadar korumacı politikaları destekleyen bir tavır içinde bulunmuştur. 1943 yılı sonrasında ise, daha net bir şekilde merkantilist politikaları desteklemeye başlamıştır (Heilperin, 1960).

Keynes, korumacı politikaların dış ticaret dengesine etkilerini, korumacı politikaları uygulanan bir ülkenin ihracat fazlası oluşturarak ekonomik büyümeye katkı sağlayacağını ancak bütün bir dünya olarak aynı sistemin uygulanmasının aynı sonucu yaratmayacağını savunmaktadır (Szlajfer, 1990).

2.1.1.2 Bebek endüstriler tezi

Bebek Endüstriler Tezi olarak isimlendirilen model birçok iktisadi düşünür ve siyasetçi tarafından çeşitli yönleriyle geliştirilmiştir. Bebek Endüstri tezinin ilk savunucusu olarak, 1790 yılında yayınlamış olduğu 'Report on Manufactures' isimli raporu nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk maliye bakanı olan Alexander Hamilton (1757-1804) kabul edilmektedir. İlerleyen yıllarda Daniel Raymond (1786-1849) ve Henry Charles Carey (1793-1879) benzer görüşlerle bu tezi desteklemiştir. Sonrasında Almanya'dan da Friedrich List (1789-1846) aynı tezi savunmuştur. Adam Smith'in Ulusların Zenginliği eserinde de belirttiği üzere Smith de yerli bir endüstrinin yabancı piyasalardaki rakipleri karşısında korunabilmesi için tarifelerin kullanılmasının faydalı olacağı iki özel durumu izah etmiştir. Bunlardan ilki korunması gereken endüstrinin ilgili ülke savunması için gerekli olması durumudur.

Smith bu durumu Ulusların zenginliği kitabında İngiltere de ki gemicilik sektörü üzerinden, deniz donanmalarının ülke savunmasında etkisini dikkate alarak açıklamaktadır. Ülke savunmasının zenginlikten çok daha önemli olduğunu savunarak gemicilik sektörünün korunması gerektiğini belirtmiştir. İkinci durum ise, korunması gereken endüstrinin yabancı piyasalardaki rakipleri tarafından ilgili ülkeye dezavantaj yaratacak biçimde daha önceden vergilendirmeye tabii tutulmuş olması durumudur. Burada koyulan vergilerin temel amacı ise yabancı rakibi tarafından zaten vergilendirme nedeniyle daha önce dezavantajlı duruma düşmüş olan sektörün dezavantajını ortadan kaldırmaktır (Smith 1948). Smith bu iki istisnai durumun serbest ticaret açısından zarar verici olduğunun bilincindedir. Hamilton tarafından ortaya atılan bebek endüstriler tezine bakıldığında da rakiplerine karşı, dezavantaj sahibi olan bir endüstrinin karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olmasını sağlamak amacıyla karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olabileceği noktaya gelene kadar, dezavantaj sahibi olan bir endüstrinin uluslararası piyasada korunması gerektiğini öngören bir politik ekonomi yaklaşımı olduğu görülmektedir.

Birçok yazar tarafından Bebek Endüstriler Tezinin Merkantilist bir bakış açısına sahip olduğu görüşü savunulmaktadır. Bebek Endüstriler Tezi her ne kadar Alexander Hamilton tarafından ortaya atılmış ise de, tezi geliştiren Friedrich List olmuştur. Friedrich List kendisinden önce tezi geliştiren iktisatçılara göre ekonomik açıdan daha milliyetçi bir tutum sergileyerek, kapitalist piyasa koşulları altında henüz karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olmayan endüstrilerin dış rekabete karşı korunabilmesi amacıyla teşvikler, gümrük tarifeleri ve vergi indirimleri gibi enstrümanların kullanılmasını önermektedir.

2.1.1.3 Fichte'nin iktisadi yeterlilik modeli

Fichte tarafından öne sürülen İktisadi Yeterlilik Modeli Fichte'nin 'Kapalı Ticaret Devleti' adlı kitabında (1796) detaylı olarak açıklanmaktadır. Söz konusu eser de Fichte ülkelerin izole edilmesi gerektiği görüşünü savunur ve Fichte'ye göre devlet ekonomik tüm hamleleri planlamalı, buna uygun stratejileri geliştirmeli ve uygulamaya koymalıdır. Fichte'ye göre, ticari hayatta hangi malın ne miktarda ne nitelikte üretileceği ve hangi fiyata satılacağı gibi kararların yanı sıra faaliyet kollarına ilişkin o faaliyet alanında kaç kişinin çalışacağı, satışların kimlere yapılacağına ilişkin kararları da devlet vermelidir (Heilperin, 1960).

Fitche'nin bu görüşlerinin oluşmasının en önemli nedenlerinden biri, yaşadığı dönemde Almanya'yı Fransa'nın işgali sonrasında başta ekonomisiyle birlikte ulusu diriltme çabası içerisinde olmasının büyük etkisi vardır. Fichte Almanya'nın ekonomik sisteminin yeniden inşasının ancak iç ve dış ticaretin ancak devlet tarafından yapılmasıyla mümkün olduğunu savunur. Fichte'ye göre tüm ekonomik faaliyetlerin denetimi ve kontrolü devlet elinde olmalıdır. Fichte ülke topraklarının mülkiyet sahibinin devlet olduğunu savunmaktadır. Zaten devletin olan toprağı halka devlet kiraya vermeli, toprağın halk tarafından işlenmesini devlet kontrol etmeli ve toprağını işlemeyen halktan gerekli hallerde torağı geri almalıdır.

Bu yaklaşımından açık bir şekilde görüldüğü üzere Fichte, daha kolektif bir toplum yapısını savunmakta olup, bunu gerçekleştirmenin yollarından biri olarak birlikte uluslararası ticaretin serbestleşmesine karşı bir tutum sergilemektedir. Fichtede iktisadi yeterlilik isimli modelinde ülkenin ekonomik anlamda kendine yetmesi gerektiğini ve hatta sermaye ile malların sahibi olan halkın, bu mal ve sermayeler üzerinde serbestçe tasarruf etmesinin dahi kısıtlanması gerektiğini savunmaktadır. Bu sayede her devlet ekonomik anlamda kendi kendine yeter ise devletler arasında savaşı gerektirecek herhangi bir neden kalmayacağını belirtmiştir. Ancak günümüzde bu modelin tamamen bu şekilde uygulanması pek olası değildir. Dünya ticareti küresel bir boyut kazanmıştır ve ekonomik faaliyetlerin bu şekilde kısıtlanmaması adına başta Dünya Ticaret Örgütü olmak üzere birçok kurum ve kuruluş çeşitli çalışmalar yapmaktadır.

2.2 Neo Merkantilizm

Bu görüşte, Neo-liberal uygulamaların yaygınlaşması ile merkantilizmin yapısının değiştiği savunulmaktadır (Hettne, 2014). Korumacılık temelli ve küresel olarak yayılan merkantilizm görüşü yakın tarihte önüne 'Neo 'ekini alarak kendine yeniden uygulama alanı bulmuştur. Klasik Merkantilizm düşüncesi devletin ekonomi politikalarına etki gösterirken Neo-Merkantilizm görüşü birey odaklı bir şekilde uygulanmaya başlamıştır. Neo- Merkantilizm, sermaye hareketlerine müdahale edici yaptırımların yanı sıra tüketiciyi ithalattan uzaklaştırmayı ve yerli üreticiyi korumayı da hedeflemektedir.

Neo merkantilizmi klasik görüşten ayıran noktalar arasında, yabancı şirketlerin iç pazara girişini engellemeyi amaçlayan yapısal birçok engel, yerel para biriminin yabancı para birimine karşı manipülasyonu gibi birçok uygulama yer almaktadır. Buna ek olarak, Neo Merkantilizmin gelişmiş ülkelerde ihracat pazarlarını geliştirme hedefi de bulunmaktadır.

Neo-merkantilist stratejilerin temelini ekonomik gücü maksimize etmek oluşturur (Rosecrance, 1986). Bu ekonomik güç piyasaların kontrolü, teknolojinin ve kaynakların kontrolü olarak açıklanabilir.

Yakın tarihte Japonya'nın ekonomik gücü maksimize etmek amaçlı stratejilerini inceleyen Huntington bu stratejileri beş başlık altında toplamıştır. Bunlar;

- Üretici Egemenliğini Sağlamak; üretici çıkarlarına tüketici çıkarlarından daha fazla öncelik vermek,
- Doğru Endüstrilerin Hedeflemesi; özellikle "stratejik, yüksek teknoloji, yüksek katma değerli endüstrilere" odaklanarak önce iç pazar ve daha sonra ihracat pazarları için üretim kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Pazar Paylarının Genişletilmesi: kâr pahasına ülke şirketlerinin pazar paylarının artırılması, böylece "kâr açısından mutlak kazançlar yerine pazar payları açısından göreceli kazançlar" peşinde koşmaya yönelik kasıtlı bir strateji sahibi olmak,
- İthalat Kısıtlaması: ithalatı ve doğrudan yabancı yatırımları engellemek,
- Sürekli Ticaret Fazlası vermek: sürekli ticaret fazlası ve döviz piyasalarına müdahale yoluyla döviz rezervleri biriktirmek olarak listelenmiştir (Huntington, 1993).

Birçok iktisatçı Çin'in ekonomik güç maksimizasyonu amacıyla geliştirmiş olduğu stratejilerinin yukarıda bahsi geçen bileşenlerden oluştuğunu savunmaktadır (Grosse, 2014).

Bu uygulamaların uluslararası ekonomik ilişkilerde çatışmacı bir yönü olduğu söylenmektedir. Devletler, servet biriktirerek, devletin özerkliğini ve uluslararası ve bölgesel arenadaki pazarlık gücünü artırmak için ülke ekonomisinin uluslararası hiyerarşideki göreceli konumunu iyileştirmeye çalışmaktadır. Japonya ve Çin gibi,

Brezilya da Neo-Merkantilist bir strateji izlemeye başlamıştır (Hurrell, 2013). Neo-merkantilizm, terimini kullanım şekliyle, bir ekonomik milliyetçilik biçimidir.

Neo Merkantilizm piyasaların ulusal ve uluslararası işleyişini şekillendirmeye çalışarak, bir ülkenin siyasi ve askeri konumu başta olmak üzere devlet çıkarlarını korumaya çalışmaktadır. İdeolojinin temel amacı, piyasaları ulusal hedeflere uygun hale getirmektir. Bu amaçla, neo-merkantilist devletler, ekonominin “komuta tepelerini”, en büyük ve en stratejik sektörleri, tamamen devlete ait firmalar veya aslında devletin ajanları olarak hareket eden ve devlet tarafından çeşitli şekillerde desteklenen firmalar aracılığıyla kontrol etmeye çalışmaktadırlar (Houser, 2008). Neo-merkantilizm, devletlerin uluslararası sistemdeki konumlarını artırma çabalarının bir parçası olarak serveti en üst düzeye çıkarmak için ekonomik politikaları nasıl oluşturacaklarını açıklamaya çalışmaktadır. Bu noktada klasik merkantilist görüş ile benzerlik göstermektedir. Neo-merkantilizm ayrıca, devletlerin yabancı yatırımları ve diğer finansal akışları kontrol etmeye ve ekonomik kısıtlamalara karşı kırılganlığı sınırlamaya çalıştıklarını varsaymaktadır. Devletler ekonomik üstünlük sağlarken firmalarda bu sayede tekelleşme yolunda adım atarak üstün konuma gelmeye başlamaktadırlar.

Çağdaş neo- merkantilizm, klasik öncülünden önemli ölçüde farklı olsa da, çarpıcı bir ortak nokta, devletlerin önemli hammaddeleri güvence altına alarak ve kullanarak ulusal zenginliği en üst düzeye çıkarma çabalarıdır. Bu çıkarım günümüzde yaşanan ticaret savaşları açısından çok önemlidir. (Grygie, 2006). Çünkü ticaret savaşlarını başlatan ABD ulusal güvenliğini tehlikeye soktuğu gerekçesiyle nihai ürünlere değil hammadde olan alüminyum ve çeliğe ithalat vergileri koyarak savaşı başlatmıştır. Kavramsal çerçevede ifade edilenler devletlerin uygulamalarında kendine yer bulmuştur.

Altın ve gümüş, döneminin modern ulus-devletleri için stratejik metalardı. Petrol ve doğalgaz bugün aynı konumdadır. Doğal kaynaklarda kendi kendine yeterlilik devletlere büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ancak Orta Asya’daki üç büyük güçten yalnızca Rusya petrol ve gazda kendi kendine yeterlidir. Yeterli enerji kaynağına sahip olmayan büyük güçler için, geçiş yolları üzerindeki kontrol hem güvenlik hem de refah için hayati önem taşımaktadır. Neo-merkantilist teori, bir devletin ekonomik rekabette konumuna coğrafyanın etkilerini görmezden gelmemektedir (Morgenthau, 1978). Neo-merkantilizm, liberalizmin firmalar ve bürokrasiler için üretken kapasitenin önemi üzerindeki vurgusunu

kabul etmektedir ancak devletler ve piyasalar arasındaki uygun ilişkiye çok farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Liberalizmin, kendi çıkarını gözeterek bireysel tüketicilerin veya firmaların mutlaka ulusların zenginliğini maksimize edeceği varsayımına şüpheyle yaklaşmaktadır.

Bunun yerine, bireylerin ve firmaların davranışlarının ülkenin göreceli konumu olarak tanımlanan ulusal çıkarlarla uyumlu olmasını sağlamak için devlet rehberliğinin, hatta firmaların tamamen veya kısmen devlet mülkiyetinin esas olduğunu varsayar. Ekonomi üzerinde devlet kontrolü, bir ülkenin rakiplerine göre gücünü en üst düzeye çıkarmak ve küresel ekonomiyle bütünleşmeye eşlik eden kırılganlıkları azaltmak gibi en üst amaca ulaşmak için uygun, hatta gerekli bir strateji olarak kabul edilir (Menon ve Ziegler, 2014).

Liberalizmin değişken toplamlı mantığının aksine, neo-merkantilizm, sıfır toplamlı öncülüne dayanmaktadır⁴. Neo- Merkantilizm ülkelerin kendi çıkarları doğrultusunda yabancı firmaların çıkarlarına aykırı şekillerde hareket edebileceğini savunmaktadır ve diğer ülkeler de bunu daha da büyük ölçüde yapacaklardır.

Liberalizm, küresel ekonomik rekabetin ve ticaret ve finans akışının mümkün olduğu kadar serbest olması gerektiğini savunurken, neo-merkantilizm, ülkelerin ulusal refahını ve yükselen güçlerin güvenliğini azaltabilecek düzensiz piyasalara ve karşılıklı bağımlılığa karşı temkinli davranmaktadır. Çünkü hem klasik öğretilerde hem neo-merkantilizm de zenginlik ve güç için, enerji kaynaklarını arttırmak, ulusal güvenliği sağlamak ve ekonomik zenginliği en üst düzeye çıkartmak kritik öneme sahiptir.

Neo-merkantilistler için önemli olan, devletin rakiplerine göre askeri veya ekonomik gücüdür ve bu durum hükümetlerin ticareti teşvik etmede, yatırım politikasını şekillendirmede ve ulusal firmaları desteklemede aktif olmasını gerektirmektedir. Tabii ki, tüm devletler bu şekilde davransaydı ve rekabeti yönetecek kurumsal düzenlemeler olmasaydı, devletler örneğin tercihli ticaret blokları oluşturarak, para birimlerini manipüle ederek, yabancı şirketlere karşı ayrımcılık yaparak, ulusal sübvansiyonlar yaparak birbirlerinin güvenliğini tehdit edeceklerdi. Uluslararası sistemde böyle bir stratejinin yaygınlığı, krizler, hatta çatışmalar olasılığını artıracaktır. Neo merkantilizm, iş birliğini

---

⁴ Zero Sum Game: Sıfır toplamlı oyun, bir ekonomik sistemde bir oyuncunun kazancının veya kaybının diğer oyuncuların kazanç ve kayıplarının toplamına eşit olduğu bir durumdur.

teşvik etmek için tasarlanmış kurumsal mekanizmalara şüpheyile yaklaşmaktadır, çünkü bu tür yapıların kendilerinin göreceli konumlarını ilerletmek için güçlü devletler tarafından ele geçirildiğini varsaymaktadır (Mansfield, 1994).

3. BÖLÜM: TİCARET SAVAŞLARI

3.1 Ticaret Savaşlarının Tarihi

Ticaret savaşlarının kavramının teorik olarak açıklamasını incelediğimizde karşımıza ilk olarak Johnson vakası çıkar. (Laborde ve Bouet, 2018). Johnson 1953 yılında yapmış olduğu Optimum Tarifeler ve Misilleme isimli araştırmada optimum tarifeler üzerine çalışmış ve olası bir ticaret savaşı halinde doğru tarife dengesi sağlanırsa büyük ülkelerin fayda sağlayarak refah düzeyini arttıracığını ve küçük ülkelerin her zaman kaybedeceğini buna bağlı olarak refah düzeyinin azalacağını teorik olarak ortaya koymuştur (Johnson, 1953).

Tower 1975 yılında yapmış olduğu çalışmasında kotalar üzerinden inceleme yaparken (Tower 1975), Kuga 1973 yılında yayınlamış olduğu çalışmasında çeşitli mal grupları üzerinden araştırma yapmıştır (Kuga 1973). Bu yazarların ortak yanı tarife dengesinin oluşumunu ve iş birliğine dayalı bir politika dengesi olasılığını incelemiş olmaları ve dış ticaret hadleri dışsallıklarına dayanmalarındır.

İlerleyen dönemde ticaret savaşından sonra yapılacak ticaret anlaşmalarının küresel refahı iyileştireceği savunan ikinci bir grup daha ortaya çıkmıştır (Kuga, 1973). Ayrıca ticaret savaşı dendiğinde her ne kadar ilgili ülkenin ticari ortaklarına zarar verecek olsa da yerli şirketlerin karlarını arttırmak amaçlı çeşitli vergiler ve sübvansiyonlar gibi ticaret politikaları da uygulamaya konulmuştur (Tower, 1975). Çeşitli şekillerde kendine uygulama alanı bulan stratejik ticaret politikası argümanı aynı zamanda ticaret politikası dengelerinin özelliklerinin incelenebileceği bir kanaldır. Brander ve Spencer tarafından 1985 yılında yapılan çalışmada; iki ülke arasındaki ihracat sübvansiyon savaşı incelenmiştir (Brander ve Spencer, 1985). Bu senaryoda, iki ülkede; ulusal firmaların eksik rekabet altındaki bir sektörde daha fazla kar toplamasını sağlamayı amaçlamıştır.

Eaton ve Grossman 1986 yılında iki ülke arasındaki Bertrand rekabeti ve oligopolistik firmaların ihracatlarını vergilendiren politikaları incelemiştir.

2012 yılında Ossa tarafından yapılan bir çalışmada ise ithalat tarifeleri ve bu tarifelerin uygulanmasına ilişkin refah değişikliklerini Krugman'ın “yeni ticaret” modelini kullanarak

formüle edilmiştir. Ossa bir üretim yer değiştirme dışsallığının ticaret politikasını da motive edebileceği fikrini desteklemektedir. Bu aynı zamanda ticaret ortakları için ticaret anlaşmalarında içselleştirilebilecek bir dışsallık kaynağı oluşturur. Daha doğrusu, bu dışsallık, yerli imalat sektörüne girişe ve yabancı imalat sektörlerinden çıkışa yol açan bir ithalat vergisinden kaynaklanmaktadır. Bu tür üretim yer değiştirmeleri iç refahı arttıracaktır (Ossa, 2011).

Literatürün ampirik tarafını inceleyecek olursak, John Conybeare 1987 yılında yayınladığı, Ticaret Savaşları: Uluslararası Ticari Rekabetin Teorisi ve Pratiği isimli çalışmasında; ticaret savaşlarını, “devletlerin, ekonomilerinin ticareti yapılan mal veya hizmet sektörleriyle doğrudan ilgili ekonomik hedefler üzerinde etkileşimde bulunduğu, pazarlık yaptığı ve misilleme yaptığı ve kullanılan araçların birbiriyle bağlantılı olduğu yoğun bir uluslararası çatışma kategorisi” olarak tanımlamaktadır. Tüm bu çalışmalar literatüre katkı sunmuş ve günümüzde devam eden çalışmaların çoğuna yol gösterici olmuştur (Conybeare, 1987).

Bu incelemelerden genel olarak üç sonuç çıkartılmıştır: Birincisi, küresel tarife savaşları tüm ülkelere ve genel olarak dünya ekonomisine çok zarar verebilir. İkincisi, ikili ticaret savaşlarında iki olası sonuç vardır. Genel durumda, iki ülke bir serbest ticarete başlangıç noktasındaki durumlarına kıyasla zarar görmektedir. Johnson davaları diyebileceğimiz bazı durumlarsa ise büyük ülke refahını artırırken küçük ülkenin refah düzeyi düşmektedir. Üçüncü sonuç ise, dengeli bir tarife politikası üzerine yoğunlaşan Johnson davalarında bile küresel refah azalmıştır. Uluslararası ticaret sayesinde ülkelerin refah düzeyinin artacağına yönelik görüşler dikkate alındığında tarife engelleri sadece bu ticaretin taraflarına değil aynı zamanda ülkelerin kendilerine de zarar vereceği görüşü yaygındır (Ricardo 2008). Bu görüşler dikkate alındığında tarifeler, ülke içerisindeki bazı çıkar grupları için yarar sağlar gibi görünse de tarifeleri uygulayan ülke ekonomisine zarar vermektedir (Bown, 2004). Daha önce yapılmış çalışmalar incelendiğinde ticari çatışmaların altında politik ekonomik kararların olduğu görülmektedir (Ricardo 2008). Politik olarak verilen bu ekonomik kararlara dayanarak koyulan tarife engelleri ticaretin tarafları için olduğu kadar bu tarifeleri koyan ülkeler için de zararlıdır (Bown, 2004). Ülkelerin tarifelere ilişkin yaklaşımlarını inceleyen araştırmalar sonucunda genel olarak tarifeleri düşürme eğiliminde oldukları ortaya çıkmıştır (Kono, 2006).

3.1.1 Smooth-Hawley tarifeleri

Smoot-Hawley Tarife Yasası resmi olarak 1930 yılında yayınlanmıştır ve Amerika Birleşik Devletleri Tarife Yasası olarak da adlandırılmaktadır. Smoot-Hawley Tarife Yasası uluslararası ekonomide bir gerginlik yaratmıştır çünkü Amerikan işletmelerini ve Amerikan çiftçilerini korumak amacıyla ithalat vergilerini gündeme getirmiştir. Amerikalı çiftçilere yardımcı olmayı hedefleyen bu mevzuat bir dizi endüstriyel ve tarım ürününe yüzde 20 oranında ek ithalat tarifesi uygulamasını ortaya koymuştur. Bu tarifelerin uygulamaya konmasından sonra Büyük Buhranın ortaya çıkarak etkilerini göstermeye başlamasıyla ile borsa negatif yönlü hareket göstermeye başlamıştır. Koyulan bu tarifelerin ticari hayatı bu kadar etkilemesinin en büyük nedeni zaten çok fazla olan ithalat vergilerinin daha da artırılmış olmasından kaynaklanmaktadır (Douglas, 2011).

Haziran 1930'da Smoot-Hawley tarifelerinin uygulamaya başlatılmasının 2 yıl ardından ABD'nin ithalat hacmi %40'ın üzerine düşmüştür. Ticaretin bu çöküşü, azalan gelir veya dış misilleme gibi diğer faktörlere karşı uygulanan tarifelere ne ölçüde bağlı olduğu hususu kesin olarak bilinmemektedir. Kısmi ve genel denge değerlendirmeleri, Smoot-Hawley tarifesinin kendisinin ithalatı %4-8 oranında (ceteris paribus) azalttığını, ancak belirli vergiler ve deflasyonun kombinasyonunun etkin tarifeyi daha da artırdığını ve ithalatı ilave %8-10 oranında azalttığını göstermektedir. Karşı olgusal bir simülasyon, ithalatta gözlemlenen %40'lık düşüşün yaklaşık dörtte birinin etkin tarifedeki artışa bağlanabileceğini öne sürmektedir.

Büyük Buhran ve Smoot Hawley Tarifesi'ni ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlı olduğu konusu birçok iktisatçı tarafından kabul görmektedir. 1930 Tarife Yasasının Büyük Buhranın başlangıcı olup olmadığı tartışılabilir da Bunalımın yayılmasında tarifelerin rolünü konusunda fikir birliği sağlanmıştır.

3.1.2 Yeni korumacılık ve 2008 krizi

GATT görüşmeleri ile Dünya ticaretinin serbestleşmesi amaçlanırken 1970 yılı sonrası yeni korumacılık kavramı gündeme gelmiştir. Yeni korumacı politikalar kapsamında tarife engellerinin dışında çeşitli tarife dışı engeller uygulamaya koyulmuştur.

Bu tarife dışı engeller arasında; bürokratik çeşitli yaptırımlar, sağlık standartları vee çeşitli teknik standartlar yer almaktadır. Tüm bu uygulamalar uluslararası ticaretin serbestleşmesini sağlamaktan ziyade uluslararası ticareti kısıtlayıcı uygulamalardır. Yeni korumacı politikaların gündeme gelmesini takiben 2008 yılında ortaya çıkan ve ardından bıraktığı etkilerle adeta tüm dünyayı etkileyen ekonomik kriz sonrası ülkeler ticaret politikalarında çeşitli değişiklikler yapmaya başlamıştır. ABD’de ortaya çıkan kriz çok kısa bir süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına almıştır. 2008 ekonomik krizi dünya çapında çok hızlı yayılmış ve çok şiddetli etki yaratmıştır.

Mortgage krizi olarak da isimlendirilen bu kriz 1929 yılında yaşanan yüksek oranlı kaldıraılı işlemler, finansal balonlar, likidite sıkıntısı gibi birçok nedenden kaynaklanan Büyük Buhran sonrasında uluslararası arenada ortaya çıkan en büyük krizidir. Kriz sürecinde ve sonrasında yapılan birçok çalışma da 2008 yılında yaşanan krizin sonuçlarının iş gücü piyasasındaki etkisinin şiddetini ortaya koymuştur (Aiginger, 2009) .

ıkış noktası herkese ucuz ev vaadiyle bankaların risk analizlerini dikkate almadan vermiş olduğu kredilerde, kara ortak olup riski stlenmemeleri, kerdi derecelendirme kuruluşlarının efektif çalışmaması gibi birçok nedenlerle ortaya çıkan finansal balonların patlaması sonucu ortaya çıkan bu kriz, Lehman Brothers’ın iflası olarak kabul edilir. Krizin bu kadar etkili olmasının ve dünyanın birçok bölgesine yayılmasının sebebi ise küreselleşmenin derinleşmesidir.

Amerika Birleşik Devletleri’ni takiben önce Euro bölgeleri ardından Japonya’da ekonomik büyüme oranları negatif değerlere inmiş ve Hindistan, Çin gibi birçok ülkenin büyüme oranları ise gözle görülür bir gerileme göstermiştir. Tüm bu yaşananların sonucu olarak Dünya dış ticaret hacmi azalmıştır. Çok uluslu birçok şirket iflas süreci ile karşı karşıya kalmıştır. Büyük bir yatırım bankası olan ABD bankası Lehman Brothers iflas başvurusunda bulunmak zorunda kalmıştır. Büyük şirketler yaşanan bu ekonomik krizi atlatabilmek için piyasa değerlerinin çok altında bedellere el değiştirmiş, satılmış ya da farklı kuruluşlardan yüksek tutarlarda krediler kullanarak ayakta kalmaya çalışmıştır. Aşırı küreselleşmenin etkisiyle tüm dünyayı etkileyen bu krizin ardından ülkeler ekonomilerini korumak amacıyla ticareti kısıtlayıcı birçok nlem almışlardır. Yapılan bu uygulamalara bakıldığında gelişmiş ekonomiler sübvansiyon ve teşvik uygulamalarını arttırmıştır (Gamberoni ve Newfarmer, 2009).

3.1.3 Trump tarifeleri

2016 yılının sonu itibariyle küresel ticareti derinden etkileyecek değişiklikler yaşanmaya başlamıştır. İngiltere'nin Brexit süreci ve ABD başkanlık seçim sonuçları ile başlayan bu sürecin mevcut ticari dengeleri derinden etkileyen sonuçları olmuştur. Seçim kampanyaları sırasında korumacı bir ekonomik politika izleyeceğini açık bir şekilde ortaya koyan Donald Trump, başkanlık seçimini kazandıktan sonra icraata geçmekte gecikmemiştir.

Çin, Meksika ve Almanya'ya karşı uygulanan ithalat vergilerini Amerikan ekonomisini haksız rekabete karşı korumak amacıyla yükselteceğine ilişkin açıklamalarının ardından Amerika'yı Trans Pasifik Ortaklığından çıkartmayı amaçlayan kararı imzalayarak bu konudaki kararlılığını ortaya koyar (For Americans, Trump's tariffs on imports could be costly, 2016). Başlangıçta imzalamış olduğu bu karar, ABD kongresi tarafından onaylanmadığı için sembolik olarak görünse de günümüzde hala etkisini gösteren 21.Yüzyıl Ticaret Savaşların bu şekilde başladığını söyleyebiliriz.

Bu gelişmeler karşısında Çin'in adeta misilleme odaklı stratejiler benimsemesi gerginliği artmasına neden olur ve yaklaşık iki ay içerisinde yükseltelen tarifelerin yaklaşık değeri 100 milyar dolara ulaşmıştır. İki ülkede birbirini ticaret ağlarını genişletmekle tehdit eder hale gelmiştir (Biswajit, 2018). ABD, Çin'i yasal ve yasadışı yollarla teknoloji transferi yaptığı iddiası ile ilgili şikâyette bulunarak Amerika'nın fikri mülkiyetini çalmakla suçlar. Çin'in Amerikan fikri mülkiyet hırsızlığının Amerikan ekonomisine yıllık yaklaşık 225 ila 600 milyar dolar ve birçok Amerikan işine mal olduğu tahmin edilmektedir (Siby ve P, Dr. Arunachalam, 2018).20.yüzyılda yaşanmış benzer durumların incelenmesi süreci açıklamak adına faydalı olacaktır. Ekim 1929'daki Wall Street Çöküşünden 8 ay sonra Haziran 1930'da ABD Kongresi 20.000 ithal mal kalemi için ithalat tarifelerini yükseltme kararı almıştır. Bu karar sonrası ortalama ithalat tarifesi %39'dan %53'e yükselmiştir. ABD'nin ticaret ortaklarından misilleme gecikmemiş ve Kanada ile başlayan misillemeleri diğer ülkeler takip etmiştir. 1930 sonrası küresel ticaretin çöküşünden ABD ekonomisi oldukça olumsuz etkilenmiştir. 1930 yılında dünya ticaretindeki payı %16 olan ABD'nin bu payı 1935 yılında %11'e düşmüştür. ABD ithalatı da 1930 Haziran'ından sonra yaklaşık %40 düşmüştür.

Düşüşün bir kısmı, ABD ulusal gelirindeki düşüş ile ilişkili diğer bir kısmı ise, Smooth-Hawley Tarife Yasası'nın korumacı etkisini artıran yabancı misilleme ve deflasyonla ilişkilidir. ABD ithalatı için basit bir genel denge modeli tasarlayan Douglas Irwin, bu yasanın ABD gayri safi milli hasılasında%0,3 ile %1,9 arasında bir verimlilik kaybına yol açtığı sonucuna varmıştır (Irwin, 1998).Karşılıklı olarak alınan bu kararlar devletler arasında ekonomik belirsizliklerin artmasına neden olmuştur.

Dünya Ticaret Örgütü tarafından yayınlanan 2018 yılına ait küresel mal ticaretine ilişkin hazırlanmış Ticaret İzleme Raporu yıllık büyümenin yılın ilk altı ayında %3,9 seviyelerinden ikinci 6 ayda %2,7'ye düştüğünü açık bir şekilde ortaya koymuştur. ilerleyen yıllarda ise büyümenin gözle görülür bir şekilde yavaşladığını raporlarında belirtmiştir. Ticaret Savaşlarının yanı sıra 2019, 2020, 2021 verileri elbette Covid-19 pandemisinden de etkilenmiştir.

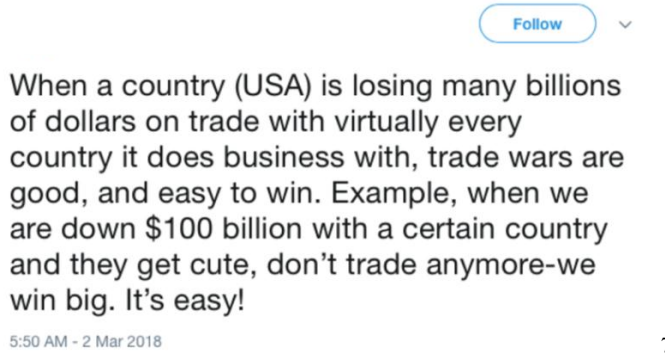
Bu gelişmeyi takiben Trump yönetimi tarifeleri arttırmaya yönelik çalışmalara devam etmiştir Biden yönetimi ise, iktidara geldikten sonra yapmış olduğu Brüksel ziyaretinde taraflar arasında gerilimi arttırmama konusunda anlaşma yapmıştır. Bu karar sonrasında, AB, ABD mallarına uygulanan misillemeleri ikiye katlama planlarını altı ay süreyle askıya alır.⁵ Ülkelerin birbirine karşı korumacılık temelli önlemler alması ve yaptırımlarda bulunması çok önemli bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Korumacılık önlemlerinin ekonomi açısından daha tehlikeli olmasının sebebi, alınan önlemleri takiben misilleme uygulamalarının meydana gelmesidir. AB içerisinde bile herhangi bir korumacılık uygulamasına karşı misilleme ortaya çıkabilmektedir. Örneğin Fransa hükümetinin otomotiv desteklerini fabrikaların Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine taşınmaması şartına bağlaması üzerine Slovakya Gaz de France adlı şirketi ülkelere geri göndereceklerini deklare eder. (Applebaum, 2009).Dünya ticaretinde her geçen gün hızını arttıran küreselleşme ve Dünya Ticaret Örgütünün etkileri ile tarife önlemlerinde görülen azalma trendi, 2008 krizi sonrasında yerini daha korumacı politikalara bıraktığı görülmektedir. Bu çerçevede, küresel ölçekte tarife dışı önlemler ile korumacı politikalarda artış yaşanmaya devam etmektedir. Karşılıklı olarak misilleme yapılması ticaret savaşlarına küresel bir kimlik kazandırmıştır.

---

⁵ <https://www.dw.com/en/eu-us-ties-undoing-donald-trumps-trade-war/a-57855158>

3.1.4 ABD- Çin ticaret savaşının kronolojisi

Bu tez çalışmasında, incelenen ABD – Çin Ticaret savaşı aşağıda kronolojik sırayla anlatılmaya çalışılmıştır.⁶ Savaşın fitilini ABD başkanı Donald Trump 2 Mart 2018 tarihinde atmış olduğu bu tweet ile ateşler.

Tablo 1 : Ticaret Savaşları Kronolojisi

Gelişmeler	Tarih
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin, AB, Çin ve diğer ülkelerden yapılan çelik ve alüminyum ithalatının ulusal güvenliği tehlikeye atıp atmadığına ilişkin bir soruşturma başlattığını duyurması	20.04.2017
<ul style="list-style-type: none"> ABD tarafından Güneş panelleri ve çamaşır makinelerine ithalat vergisi uygulaması	07.02.2018
<ul style="list-style-type: none"> Trump, ABD'nin metal tarife planları uygulamaya hazırlandığını duyururken 'ticaret savaşlarının iyi olduğunu' tweetlemesi	01.03.2018
<ul style="list-style-type: none"> AB'nin yürütme kolu Avrupa Komisyonu (AK) Başkanı Jean-Claude Juncker'ın Kentucky bourbon, Levis kot pantolon ve Harley-Davidson motosikletleri gibi ABD ürünlerine tarife koymak için misilleme önlemlerinin tartışıldığını duyurması	03.03.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD tarafından çelik ve alüminyuma Arjantin, Avustralya, Brezilya, AB, Kanada, Meksika ve Güney Kore'yi geçici olarak muaf tutarak ithalat vergisi uygulaması	23.03.2018
<ul style="list-style-type: none"> Çin'den ABD'nin çelik ve alüminyum tarifelerine misilleme	02.04.2018
<ul style="list-style-type: none"> Çin'in ilaçlar için tarife indirimi uygulaması ve Beyaz Sarayın AB ve diğerleriyle çelik ve alüminyum tarifelerinden muafiyet konusundaki müzakereleri 1 Haziran'a kadar "son 30 gün" için uzatacağını açıklaması	01.05.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD Ticaret Bakanlığı'nın, kamyonlar ve araba parçaları da dahil olmak üzere otomobil ithalatının ulusal güvenliği tehdit edip etmediğini araştırmaya başlaması	22.05.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD tarafından çelik ve alüminyuma uygulanan ithalat vergilerine Arjantin, Avustralya, Brezilya, AB, Kanada, Meksika ve Güney Kore muafiyetini kaldırması (Section 232)	01.06.2018

⁶ <https://www.pii.com/research/piie-charts/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>

⁷ Donald Trump'a ait kişisel Twitter hesabından atılan bu göndrünün ekran görüntüsü Twitter'dan alınmıştır.

<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin AB'nin çelik ve alüminyum ürünlerine tarife uygulamaya başlaması ve AB'nin temmuz ayında misilleme yapmayı planladığını açıklaması 	06.06.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin Avrupa Birliğini otomobillerle ilgili tarifelerini ve ticaret engellerini kaldırmazsa; Avrupa'da monte edilen otomobillere yüzde 20'lik bir tarife uygulamakla tehdit etmesi 	21.06.2018
<ul style="list-style-type: none"> Çin'in tüketim malları, otomobiller ve IT ürünlerinde tarife indirimi uygulaması ve Avrupa Birliği'nin, Trump yönetimi dünyanın dört bir yanından otomobil ithalatını cezalandırmaya karar verirse, yaklaşık 300 milyar ABD doları tutarındaki ABD ihracatının misilleme tarifelerinden etkilenebileceği konusunda uyarması 	01.07.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD, Çin'den gelecek ithal mallara 34 milyar dolarlık ek vergi koyarken, Çin aynı oranda ABD'ye karşılık vermesi 	06.07.2018
<ul style="list-style-type: none"> Trump ve Juncker arasındaki Beyaz Saray toplantısında ABD'nin, Avrupa'daki metal tarifelerini kaldırması ve daha fazla tarifeyi erteleme sözü vermesi Buna karşılık Juncker, Avrupa'nın daha fazla Amerikan soya fasulyesi ithal edeceğini ve sıvılaştırılmış doğal gaz ithalatını kolaylaştıracağını ve ABD ile AB'nin "sıfır tarifeler, sıfır tarife dışı engeller ve otomobil dışı endüstriyel mallarda sıfır sübvansiyon" için birlikte çalışacaklarını açıklaması. 	25.07.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin Türkiye'den ithal edilen çelik ve alüminyuma uygulanan tarifeler %25'ten %50 ye çıkartması 	13.08.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD, Çin'den gelecek mallara 16 milyar dolarlık ek vergi koyması. Çin'in aynı oranda ABD'ye karşılık vermesi 	23.08.2018
<ul style="list-style-type: none"> AB ticaret sorumlusu Cecilia Malmström'ın; Brüksel'in ABD'nin de aynı şeyi yapmayı kabul etmesi halinde otomobiller de dahil olmak üzere tüm endüstriyel ürünler üzerindeki tarifeleri kaldırmaya istekli olduğunu açıklaması 	30.08.2018
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin 200 milyar dolarlık Çin malına yüzde 10 ek vergi uyguladığını açıklaması; Çin'in ise aynı oranda 60 milyar dolarlık mallara ek vergi koyduğunu açıklaması 	24.09.2018
<ul style="list-style-type: none"> Çin'in endüstriyel ürünlerde tarife indirimi uygulaması 	01.11.2018
<ul style="list-style-type: none"> Çin'in, ABD otomobillerine ve parçalarına yaptığı misillemeyi askıya alması ve 2019 yılı için MFN tarife oranlarını düşürmesi 	01.01.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin uyguladığı tarifeleri, güneş panelleri ve çamaşır makinelerinde düşürmesi 	07.02.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD valileriyle yaptığı bir toplantıda Trump'ın, Brüksel'e AB'nin ticaret müzakerelerinde 'top oynaması' veya 'senin canını sıkacağız' tehdidini yinelemesi 	24.02.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin, Airbus gibi büyük Avrupalı sivil uçak üreticilerine haksız AB sübvansiyonları olduğu konusundaki anlaşmazlığın bir parçası olarak, tarifelerle 25 milyar ABD doları tutarındaki Avrupa ihracatını hedefleme planlarını duyurması ve hedeflenen öğeler arasında peynir ve şarabın yanı sıra helikopterler ve uçaklar yer aldığını açıklaması 	09.04.2019

<ul style="list-style-type: none"> Temmuz 2018'de imzalanan Juncker-Trump anlaşmasının ardından AB büyükelçileri nihayet Avrupa Komisyonu'na ABD ile tarım hariç endüstriyel mallara yönelik vergilerin kaldırılması için ticaret görüşmelerine başlaması için yetki verdiğini açıklaması 	15.04.2019
<ul style="list-style-type: none"> Trump'ın, Avrupa Birliği ile ticaret görüşmelerinin ABD çiftçilerine açık olması talebinde bulunması ve aksi halde ABD'nin Avrupa otomobil ithalatına tarifeler getireceğini açıklaması 	16.04.2019
<ul style="list-style-type: none"> Avrupa Komisyonu'nun, ABD tarafından Amerikan uçak üreticisi Boeing'e verilen 'yasadışı' sübvansiyonlara misilleme olarak yaklaşık 20 milyar Euro'luk (22 milyar ABD doları) ABD ihracatına tarife uygulamak istediğini açıklaması 	17.04.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin, Kanada ve Meksika'yı, koşullarını kabul etmeleri karşılığında, çelik ve alüminyum tarifelerinden muaf tutacağını açıklaması 	20.05.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin Türkiye'den çelik ithalatına yönelik tarifesini yüzde 50'den yüzde 25'e indirdiğini açıklaması 	21.05.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin Section 301 tarifelerinde çeşitli oranları arttıracığını açıklaması (15 Haziran'dan itibaren geçerli olmak üzere %10 ila %25 artış) ve Çin'in bazı ABD ürünlerine misilleme yaptığını açıklaması (1 Haziran'dan itibaren geçerli olmak üzere 60 milyar dolarlık ek tarife) 	01.06.2019
<ul style="list-style-type: none"> Çin'in IT ürünlerinde tarife indirimi uygulaması 	01.07.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin AB'den gelen yaklaşık 4 milyar ABD doları tutarındaki mallara (kahve, peynir, et, makarna, zeytin ve viski) yeni tarifeler uygulayabileceğini duyurması 	02.07.2019
<ul style="list-style-type: none"> Fransa'nın dijital hizmetler vergisini kabul etme kararını alması ve Trump'ın buna misilleme olarak Fransız şarabına tarife uygulamakla tehdit etmesi, (ABD'nin bu verginin orantısız bir şekilde Amazon, Apple, Facebook ve Google gibi önde gelen Amerikan teknoloji şirketlerini vuracağına inandığını açıklaması) 	26.07.2019
<ul style="list-style-type: none"> Fransa'nın Biarritz kentindeki G7 zirvesinin oturum aralarında, Almanya Başbakanı Angela Merkel ve ABD Başkanı Donald Trump, ABD ile AB arasında, Almanya'nın otomobil endüstrisi üzerindeki tarifeleri hariç tutan bir ticaret anlaşmasına yakında ulaşılabileceğine güvendiklerini açıklamaları 	27.08.2019
<ul style="list-style-type: none"> ABD'nin Section 301 kapsamındaki %15'lik tarifeleri (300 milyar dolar) ve Çin'in bazı ABD ürünlerine misilleme yaptığını açıklaması (75 milyar dolar) 	01.09.2019
<ul style="list-style-type: none"> Avrupa Ticaret Komisyonu sorumlusu Cecilia Malmstrom, AB'de üretilen arabaların ABD ulusal güvenliğine tehdit oluşturmadığını ve bu nedenle Amerikan tarifelerinden çıkarılması gerektiğini açıklaması 	04.09.2019
<ul style="list-style-type: none"> Dünya Ticaret Örgütü'nün; AB-Büyük Sivil Uçak anlaşmazlığında misillemeye izin vermesinin ardından ABD'nin seçili Avrupa ürünlerinin ithalatına Section 301 tarifeleri uygulayacağını açıklaması 	18.10.2019
<ul style="list-style-type: none"> Çin'in 2020 için MFN tarife oranlarını düşürdüğünü açıklaması 	01.01.2020

<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin 3 yılın ardından Section 201 tarifelerini güneş panelleri ve çamaşır makinelerinde düşürdüğünü açıklaması 	07.02.2020
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin Section 232 ithalat tarifelerini alüminyum ve çelik kullanan ürünler içerisinde genişlettiğini açıklaması 	08.02.2020
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin; 1 Eylül 2019'da uygulanan %15'lik Section 301 tarifeleri %7,5'e indirildiğini ve Çin'in 1 Eylül 2019'da uygulanan misilleme tarifeleri yarıya indirdiğini açıklaması 	14.02.2020
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin Airbus anlaşmazlığıyla ilgili olarak Avrupa Birliğine karşı seçilen mal grupları için Bölüm 301 kapsamında tarife düzenlemeleri yaptığını açıklaması 	05.03.2020
<ul style="list-style-type: none"> • Çin'in IT ürünlerinde tarife indirimi uygulaması 	01.07.2020
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin, Kanada'ya belirli alüminyum ürünlere yüzde 10'luk Section 232 tarifesi yeniden uygulamaya koyması 	16.08.2020
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin Kanada'ya belirli alüminyum ürünlere yüzde 10'luk yeniden uygulanan Section 232 tarifesi kaldırması 	01.09.2020
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin Airbus anlaşmazlığıyla ilgili olarak Avrupa Birliğine karşı seçilen mal grupları için Bölüm 301 kapsamında tarife düzenlemeleri yaptığını açıklaması 	14.01.2021
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin Section 201 tarifelerini 4 yılın sonunda güneş panelleri ve çamaşır makinelerinde düşürme kararı alması 	07.02.2021
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin Airbus anlaşmazlığıyla ilgili olarak Avrupa Birliği'nden (11 Mart'tan itibaren geçerli) ve Birleşik Krallık 'tan (4 Mart'tan itibaren geçerli olmak üzere) seçilen ithalatlara ilişkin Section 301 tarifelerini askıya aldığı açıkladı 	11.03.2021
<ul style="list-style-type: none"> • Çin'in 20 çelik ürünü için uygulanan MFN tarife oranlarını düşürdüğünü açıklaması 	01.05.2021
<ul style="list-style-type: none"> • Çin'in ITA ürünlerinde tarife indirimi uygulaması 	01.07.2021
<ul style="list-style-type: none"> • Çin'in 2022 için MFN tarife oranlarını ayarlayacağını açıklaması ve ABD'nin Avrupa Birliği'nden çelik ve alüminyum ithalatına ilişkin Section 232 tarifeleri tarife oranlarından kota uygulamalarına çevirdiğini açıklaması 	01.01.2022
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin Section 201 tarifeleri kapsamında uyguladığı ithalat verdi oranlarını 5 yılın ardından güneş panelleri ve çamaşır makineleri için düşürdüğünü açıklaması 	07.02.2022
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin; Japonya çelik ithalatına ilişkin Section 232 tarifeleri, tarife oranlarından kota uygulamalarına çevirdiğini açıklaması 	11.04.2022
<ul style="list-style-type: none"> • ABD'nin; İngiltere çelik ve alüminyum ithalatına ilişkin Section 232 tarifeleri, tarife oranlarından kota uygulamalarına çevirdiğini açıklaması 	01.06.2022

Yukarıda kronolojik olarak verilen olaylara bakıldığında, ülkeler birbirlerine karşı verilen herhangi bir uygulama kararına gecikmeksizin misilleme yapmıştır. Her ne kadar bu ticaret savaşı ABD- Çin savaşı gibi görünse de savaşın ABD ile Avrupa Birliği arasında da çok büyük yaptırımlara neden olduğu ve iki tarafında ekonomi politikalarında köklü değişikliklere neden olduğunu söyleyebiliriz. Yaptırımların bir kısmı adeta tehdit düzeyinde kalıp karşı tarafı mevcut taleplere ikna etmek amacıyla yapılmıştır. Karşılıklı yaptırımlar hala devam etmekte olup bazı ithalat vergisi olarak uygulamaya konulan tarifeler yerini kota uygulamalarına bırakmıştır. Tüm bu savaş öncesinde ABD merkezli birçok yüksek teknoloji şirketi ucuz iş gücü hedefiyle Çin’de üretim tesisleri kurmuştur.⁸

ABD ilerleyen dönemde Çin hükümeti ve çeşitli şirketler aleyhine bu şirketlerin teknolojilerini çaldığını iddia etmiştir. Bu konuya ilişkin çeşitli davalar hala devam etmektedir. Savaş sırasında da yukarıdaki tabloda görüleceği üzere Çin’in belki de en önemli yaptırımlarından biri, ABD’nin ithalat vergilerini yükseltici müdahalelerine karşılık teknolojik ürünlere ilişkin vergileri arttırmak yerine düşürmeyi tercih ederek daha fazla teknoloji şirketini ülkesine çekmeye çalışmasıdır. ABD her ne kadar tüm bu ticari savaşın başında güvenlik tehditlerini gerekçe göstermişse de, ülkesinde ortaya çıkan ve git gide artan dış ticaret açığının da bu yaptırımlarda etkisi büyüktür.

---

⁸ Apple, Ford, Walmart

4. BÖLÜM: TİCARET SAVAŞLARININ REKABET GÜCÜNE ETKİSİ: SEÇİLİ MAL VE MAL GRUPLARI ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI AMPİRİK ANALİZİ

4.1 Rekabet Gücünün Ölçülmesi

Ülkelerin sektör bazında rekabet güçlerine ilişkin hesaplama yapılmasında kullanılan birçok yöntem vardır. Yapacağımız ampirik analiz çalışması öncesinde rekabet gücü analizine ilişkin yaklaşımlar hakkında bilgi verilecektir.

Uluslararası ticarete ilişkin teoriler korumacılık temelli merkantilist görüşlerle gündeme gelmiş kavramsal temelleri ise Adam Smith'in hem iktisattın hem de uluslararası ticaretin yapı taşlarını oluşturan ulusların zenginliği eseriyle 'Mutlak üstünlükler' teorisiyle atılmıştır. İlerleyen yıllarda mutlak üstünlükler teorisinin uluslararası ticarete uzmanlaşmayı yeterince açıklayamaması nedeniyle David Ricardo'nun Karşılaştırmalı üstünlükler teorisini geliştirmiştir. İlerleyen dönemde Faktör Donatımı Teorisi olarak bilinen Heckscher-Ohlin teoremi ile rekabet gücünün analizine ilişkin klasik yaklaşımlar ortaya koyulmuştur. Bu teorilerin birbirinden ayrıldıkları çeşitli noktalar bulunmaktadır. Her bir teori bir diğerinde göz ardı edilen çeşitli değişkenleri dikkate almıştır.

4.2 Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi

Uluslararası ticarete ilişkin teoriler korumacılık temelli merkantilist görüşlerle gündeme gelmiş kavramsal temelleri ise Adam Smit'in hem iktisattın hem de uluslararası ticaretin yapı taşlarını oluşturan ulusların zenginliği eseriyle 'Mutlak üstünlükler' teorisiyle atılmıştır. İlerleyen yıllarda David Ricardo'nun Karşılaştırmalı üstünlükler teorisi ve Faktör Donatımı Teorisi olarak bilinen Heckscher-Ohlin teoremi ile rekabet gücünün analizine ilişkin klasik yaklaşımlar ortaya koyulmuştur.

Bu teorilerin birbirinden ayrıldıkları çeşitli noktalar bulunmaktadır. Her bir teori bir diğerinde göz ardı edilen çeşitli değişkenleri dikkate almıştır. Yapılan bu çalışmada Balassa tarafından geliştirilerek son halini alan Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi (Revealed Comparative Advantage – RCA)⁹ kullanılmıştır. RCA varsayımı sektörel düzeyde rekabet gücünün analizinde kullanılan en yaygın yöntemlerden biridir. Rekabet Gücü analizi için kullanılan mutlak üstünlükler ve karşılaştırmalı üstünlükler yöntemlerine göre daha tutarlı olması sebebiyle kullanımı daha yaygındır.

Her ne kadar Thomas Vollrath tarafından bu formülasyon sadece ihracatı kapsadığı noktasında eleştirse de yaşanan ticaret savaşları özellikle ihracat rakamlarını etkileyici yaptırımları içerdiği için bu analiz yöntemi kullanılacaktır

4.2.1 Balassa'nın açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük yaklaşımının incelenmesi

Thomas L. Vollrath'ın üzerine çalışmış olduğu RCA formülasyonu Balassa'nın RCA İndeksleri Balassa İndeksini sadece ihracatı hesaba kattığı için eleştiren Vollrath bu formülleri geliştirerek;

- Nispi Ticaret Avantajı İndeksi (RTA),
- Nispi İhracat Avantajı İndeksi (RXA)
- Nispi İthalat Avantajı İndekslerini (RMA) oluşturmuştur (Vollrath, 1991).

Nispi İhracat Avantajı İndeksinin basit şekli (lnRXA) şeklindedir ve Balassa İndeksinin geliştirilmiş yorumu olan (lnRCA) yorumuyla aynıdır (Fertö ve Hubbard, 2003).

Çalışmanın konusu bu indekslerin karşılaştırılması olmadığından detaylı anlatım yerine kullanılacak formülasyon ile formülasyonun değişkenleri aşağıda açıklanmıştır. Çalışmada Balassa'nın geliştirilmiş RCA formülasyonu kullanılacaktır.

---

⁹ Balassa, Liesner ve Vollrath tarafından geliştirilen bu varsayımı ilk olarak Bela Balassa uygulamıştır. Balassa, Liesner ve Vollrath tarafından açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler hakkında farklı yaklaşımlar ortaya koyulmuştur (Vollrath , 1991).

$$RCA_{Ai} = \frac{\frac{X_{Ai}}{\sum_{j \in P} X_{Aj}}}{\frac{X_{Wi}}{\sum_{j \in P} X_{Wj}}}$$

Şekil 1: RCA Analiz Formülasyonu

- P tüm ürünleri
- X_{Ai} A ülkesinin j mal grubundaki ihracatını,
- X_{wi} Dünyanın j mal grubunda toplam ihracatını
- $\sum_{j \in P} X_{Aj}$ A ülkesinin toplam ihracatını
- $\sum_{j \in P} X_{Wj}$ dünyanın toplam ihracatını göstermektedir.

RCA değerinin 1'den büyük olması ($RCA > 1$) ilgili mal grubunda karşılaştırmalı üstünlüğün olduğu RCA değerinin 1'den küçük olması halinde ($RCA < 1$) ise karşılaştırmalı olarak dezavantajın olduğunu göstermektedir.

4.3 Rekabet Gücü Analizi

4.3.1 Analiz veri seti

Yukarıda açıklandığı gibi ABD başlangıçta Kanada ve Meksika dışında tüm ülkelere alüminyum ve çelik ithalat vergileri uygulamaya başlamıştır. Sonrasında ABD Kanada ve Meksika'yı da ithalat vergilerine dahil etmiştir. Misilleme olarak Avrupa Birliği ABD'nin Kot Pantolon, Bourbon Viski, Fıstık ezmesi, Portakal Suyu, Motosiklet gibi mal ve mal gruplarına ithalat vergisi uygulamaya koymuştur. Avrupa Birliğinin ithalat vergisi koymak için seçtiği mal ve mal grupları, bazı yazarlara göre ABD ile özdeşleşmiş olan ürünlerdir. Çalışmada kullanılan ürün kalemlerinin GTIP kodları aşağıda belirtilmiştir.

Çalışma sırasında 4 haneli GTIP kodları kullanılmıştır. Kullanılan GTIP kodları ABD ve AB tarafından yayınlanan resmi dokümanlarda ithalat vergilerine tabi ürün grupları arasından seçilmiştir.¹⁰ Çalışmada kullanılan ithalat verileri TradeMap üzerinden elde edilmiş ve hesaplamalar, analizler bu verilere göre yapılmıştır.¹¹

Tablo 2: : Mal / Mal Grubu GTIP Kodları

MAL / MAL GRUBU	GTIP KODU
Çelik	7215
Alüminyum	7604
Portakal Suyu	2009
Viski	2208
Motosiklet ve Aksamları	8711
Tişört ve Diğer İç Giyim Eşyası	6109
Konserve Sebzeler	2005
Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni vb. Kösele	6403
Güzellik/Makyaj ve Cilt Bakımı Ürünleri	3304
Bilardo, Bowling Oyun Parçaları	9504

4.3.2 Verilerin RCA analizi ve yorumlanması

Tablo 2 de belirtilen ürünlerin önce 2017, 2018, 2019, 2020 yıllarındaki ithalatçıları ve ithalat rakamları incelenmiştir. Sonrasında yine bu yıllara ilişkin RCA analizleri yapılmıştır. Yapılan RCA analizlerine ilişkin ilgilin mala ilişkin en büyük ithalatçıların rekabet güçlerini gösteren grafik her malın altına eklenmiştir.

4.3.2.1 ABD tarifeleri

ABD'nin en büyük ithalat kalemleri makine otomobil gibi ürünlerdir ve dış ticaret açığını kapatmak amacıyla bu ürünlerin ithalatına kısıtlama koymak, bu ürünlerin hammaddesi olan çelik ve alüminyum gibi mallara ithalat vergisi koymaktan daha zordur.

¹⁰ <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2018-03-19/pdf/2018-05761.pdf>

¹¹ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/may/tradoc_156909.pdf

Sonuç olarak 2018 yılında ABD bu amaçla güvenlik tehdidi gerekçesiyle Çelik ve Alüminyuma %10 ile %25 oranlarında ithalat vergisini yürürlüğe koymuştur. Birçok ekonomiste göre bu uygulamalarla ABD'nin en önemli amacı dış ticaret açığını kapatmaktır.

4.3.2.1.1 Çelik (GTIP: 7215)

Tablo 3: 7215 GTIP Kodlu Dünya Çelik İthalatı Verileri

İthalatçı (GTIP: 7215)	2017	2018	2019	2020
Dünya	384.841.192	441.238.574	389.414.805	338.898.393
Çin	21.492.507	22.377.160	23.357.497	36.820.912
Almanya	29.046.380	33.183.153	27.371.288	21.603.551
ABD	288.812.147	31.036.005	24.483.024	18.799.947
Türkiye	16.761.929	18.401.452	15.049.697	15.102.954
İtalya	19.076.487	22.407.680	19.374.527	14.898.578
Fransa	12.410.914	13.921.969	11.969.145	9.646.420
Belçika	12.949.859	15.100.963	11.945.645	9.636.594

ABD'nin uygulamaya koyduğu ithalat vergilerinden ilki %25 ithalat vergisi oranıyla Çelik sektörüne olmuştur. ABD Tablo 3'te görüldüğü üzere 2017 yılında neredeyse dünya ithalatının %75'ini yapmıştır. Ancak yıl 2020'ye geldiğinde en büyük ithalatçı konumunda Çin'in yer aldığı görülmektedir. ABD'nin 2018 yılında uygulamaya koyduğu tarifelerin etkisiyle ABD'nin ithalatında her geçen yıl bir öncekine göre daha da düşük değerler ortaya çıkmıştır. Çin ve Almanya örnekleri dışında en büyük çelik ithalatçıları incelendiğinde genel bir düşüş trendi söz konusudur.

Tablo 4: 7215 GTIP Kodlu Dünya Çelik İhracatı Verileri

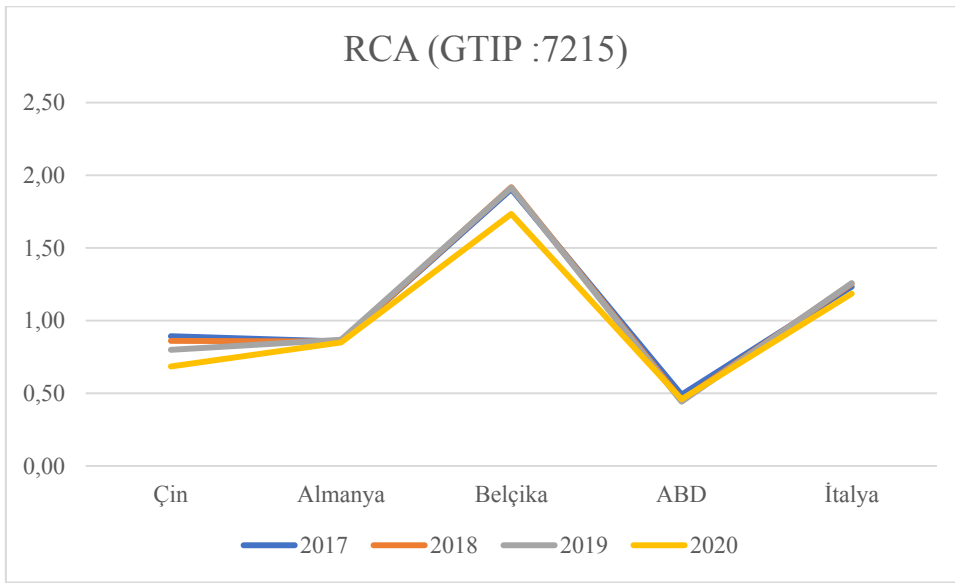
İhracat (GTIP :7215)	2017	2018	2019	2020
Dünya	372.927.141	422.352.103	370.533.971	329.699.219
Çin	43.073.950	46.917.053	39.463.924	33.413.368
Japonya	27.981.775	29.935.869	26.100.302	22.794.115
Almanya	26.263.655	29.111.225	25.540.260	22.078.387
Belçika	17.379.010	19.639.436	16.913.536	13.700.652
ABD	16.105.430	16.488.846	14.347.291	12.299.160
İtalya	13.277.392	15.052.419	13.384.157	11.074.432

Dünyanın en büyük çelik ithalatçısı ve en büyük çelik ihracatçısı Çin'dir. Almanya, Çin, Almanya gibi örneklere bakıldığında ihracat rakamlarının da ithalat rakamları gibi çok yüksek olduğu görülmektedir. Belli sektörler için en büyük ithalatçının aynı zamanda en büyük ihracatçı olması fason üretim gibi nedenlerle alışıldık bir durumdur. Uygulamaya koyulan tarifeler neticesinde Dünya'nın çelik ithalatı ve ihracatı gözle görülür bir düşüş göstermiştir.

Tablo 5: 7215 GTIP Kodlu Çelik RCA Analizi

RCA (GTIP :7215)	2017	2018	2019	2020
Çin	0,89	0,86	0,80	0,68
Almanya	0,86	0,86	0,87	0,85
Belçika	1,90	1,92	1,91	1,73
ABD	0,49	0,45	0,44	0,46
İtalya	1,23	1,25	1,26	1,19

ABD'nin ulusal güvenlik gerekçesi ile Alüminyum ve Çelik İthalatına uygulamış olduğu tarifeler ihracatçılar adına negatif yönlü bir etki yapmıştır ve ticaret hacminin gözle görülür düşüşü ithalat ve ihracat rakamlarından görülmektedir. RCA değerleri incelendiğinde en büyük ihracatçıların tümünün RCA değerlerinde 2018 yılına göre düşüş yaşanmıştır. Çin, ABD ve Almanya zaten rekabet gücüne sahip değildir bu durum değişmemiştir. Ancak Rekabetçi üstünlüğe sahip İtalya ce Almanya'nın RCA değerlerinde gözle görülür bir düşüş yaşanmıştır ve Belçika'nın RCA değeri 2020 yılında, 2018 yılına göre %9,9 düşerken rekabetçi üstünlüğe sahip bir diğer ülke olan İtalya'nın RCA değeri 2020 yılında 2018 yılına göre yaklaşık %5 düşüş yaşamıştır.

Şekil 2 : GTIP: 7215 RCA Analiz Grafiği

Grafikte RCA değerlerinin değişimi gösterilmiştir. Rekabetçi üstünlüğe sahip olmayan Çin, Almanya ve yaptırımları ortaya koyan ABD'de her ne kadar rekabetçi üstünlüğe sahip olmasa da RCA değerinde ciddi bir düşüş yaşamıştır. ABD'nin bu yaptırımlar ile temel hedefinin çelik sektöründe rekabetçi üstünlüğe sahip olmak ve ihracatı arttırmak olduğu varsayılır ise bu hedefe ulaşamadığı görülmektedir. Tablo 4 de görüldüğü gibi ABD'nin toplam çelik ihracatı 2017 yılına göre 2020 yılında yaklaşık %24'lük bir düşüş yaşamıştır. ABD'nin mart ayında uygulamaya koyduğu tarifeler gecikmeksizin etkisini göstermiş ve bu durum fiyatlara yansımıştır.

Tradingview üzerinden fiyat değişiklikleri incelendiğinde elik fiyatının Mart 2018 itibariyle hızlı bit yükselişe geçtiği görülmektedir. Bunun en büyük nedeni uygulamaya koyulan ithalat vergilerinin ürün fiyatlarını etkilemiştir.¹²

4.3.2.1.2 Alüminyum (GTIP: 7604)

Alüminyum Trump tarifelerinden etkilenen ikinci sektördür. Alüminyum ithalatına %10 vergi uygulamaya koyulmuştur. Alüminyumda yukarıda açıklandığı üzere makine, otomobil gibi ürünlerde kullanılan ham maddelerden biridir. Dünya ithalatı alüminyum sektöründe de elik sektörüne benzer bir düşüş yaşamıştır. 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde ithalat rakamlarının yaklaşık %6'lık bir düşüş yaşadığı görülmektedir.

Tüm dünyanın toplam ithalat verileri artış gösterirken alüminyumun ithalatının azalmasının en büyük nedeni başta ABD tarafından koyulan sonrasında ise misillemeye tabii olan ek ithalat vergileridir. Her ne kadar ilk adımı ABD atmış olsa da Çin gibi büyük ekonomilerden cevap gecikmeyerek bu ithalat vergilerine karşı misilleme yapılmıştır.

Tablo 6: 7604 GTIP Kodlu Dünya Alüminyum İthalat Verileri

İthalatçı (GTIP: 7604)	2017	2018	2019	2020
Dünya	14.692.238	16.986.974	14.965.929	13.834.414
Almanya	2.023.940	2.269.272	2.062.992	1.923.213
Fransa	1.069.582	1.227.593	1.166.606	1.015.676
ABD	1.053.871	1.179.820	939.458	945.840
Hollanda	392.081	495.28	436.488	567.224
Polonya	350.01	450.821	442.813	456.014
İngiltere	558.364	620.241	597.433	444.155
Belçika	386.018	448.313	414.92	414.856

¹² Veriler Tradingview üzerinden kontrol edilmiştir.

En büyük alüminyum ithalatçısı olan Almanya, ikinci sırada yer alan Fransa için %5’lik bir düşüş yaşanmıştır. Üçüncü sırada yer alan ABD’nin ithalat rakamları ise 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde %10 düşüş göstermiştir. İngiltere dışında listede yer alan tüm Avrupa ülkeleri ithalatını arttırmıştır. Aşağıda verilen ihracat verilerine bakıldığında benzer bir durum görülmektedir.

Dünya ihracatı da ithalata paralel bir düşüş yaşamıştır. Almanya’nın hem en büyük ithalatçılar listesinde birinci hem de en büyük ihracatçılar listesinde ikinci sırada olması dikkat çekicidir. Ancak burada bir diğer önemli nokta alüminyum sektöründe en büyük ihracatçının Çin oluşudur. Ticaret savaşlarının ABD ve Çin arasında yaşandığı sektörlerden biri alüminyum sektörüdür.

Tablo 7: 7604 GTIP Kodlu Dünya Alüminyum İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 7604)	2017	2018	2019	2020
Dünya	16.121.984	18.707.057	17.089.173	15.714.294
Çin	2.463.325	2.932.542	2.975.864	2.561.258
Almanya	1.750.253	1.967.278	1.842.258	1.759.510
İspanya	1.002.502	1.194.646	1.139.481	1.054.390
Türkiye	674.486	824.074	879.431	995.888
İtalya	894.650	1.050.547	945.255	848.458
ABD	850.447	933.102	920.471	743.306
Avusturya	568.916	645.860	586.390	538.974
Belçika	530.899	587.922	564.341	527.241
Polonya	365.955	469.120	480.298	500.310
Yunanistan	341.193	414.137	402.124	417.604
Hollanda	442.755	465.617	427.071	408.515

İhracat verilerine bakıldığında Almaya tarifelerin uygulamaya koyulduğu 2018 yılı ve sonrasında Almanya cephesinde 2019 yılına gelindiğinde %6’lık bir düşüş yaşanmıştır.

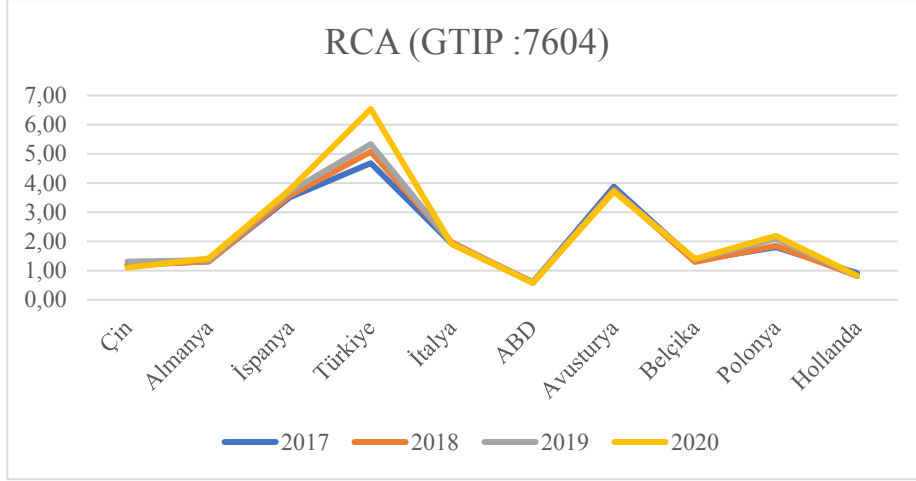
Benzer bir düşüş yaklaşık %5 oranıyla İspanya, %20 oranıyla İtalya ve ABD de, %9 oranıyla Avusturya da % 4 oranıyla Belçika da, %8 oranıyla Hollanda da ve %3 oranıyla Yunanistan da görülmektedir. 2018 yılı ile 2019 yılı arasındaki değişimler incelendiğinde Türkiye'nin alüminyum ihracatının ise tüm bu ülkelerin aksine %6 artış gösterdiği görülmektedir.

Türkiye 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde de %32'lik bir ihracat artışı yaşamıştır. Bu durumda ihracat sayılarında azalış gösteren ülkelerin yerine Türkiye'den bir tedarik ağı oluşup oluşmadığı sorusu da gündeme gelmektedir.

Tablo 8:7604 GTIP Kodlu Alüminyum RCA Analizi

RCA (GTIP :7604)	2017	2018	2019	2020
Çin	1,18	1,21	1,31	1,10
Almanya	1,32	1,31	1,36	1,42
İspanya	3,51	3,57	3,71	3,76
Türkiye	4,68	5,07	5,33	6,54
İtalya	1,92	1,97	1,93	1,91
ABD	0,60	0,58	0,61	0,58
Avusturya	3,87	3,77	3,75	3,70
Belçika	1,35	1,30	1,38	1,40
Polonya	1,80	1,85	2,09	2,19
Hollanda	0,91	0,82	0,81	0,83

ABD'nin uygulamaları karşısında Çin'in rekabet gücü 2018 yılından sonra 2019 yılına gelindiğinde yükselmiştir. Çin zaten alüminyum sektöründe rekabetçi avantaja sahiptir. İthalat vergi uygulamaları neticesinde Çin'in rekabet gücü bu durumdan negatif yönlü etkiye maruz kalmamıştır. Ancak Bu tabloda en dikkat çekici noktalardan biri yine Türkiye verileridir. Türkiye de Çin gibi 2018 yılından 2019' a gelindiğinde rekabet gücünü görece olarak arttırmıştır.

Şekil 3 : GTIP: 7604 RCA Analiz Grafiği

4.3.2.2 AB Tarifeleri

Avrupa Birliği yaşanan bu ticaret savaşları sırasında ABD'nin yaptırımlarına kayıtsız kalmamış ve ABD'nin en büyük ithalat kalemleri arasında yer alan birçok mal ve mal grubunda ithalat vergisi uygulamaya koymuştur.

4.3.2.2.1 Portakal suyu (GTIP: 2009)

Tablo 9 : :2009 GTIP Kodlu Dünya Portakal Suyu ve Bir Takım Meyve Suları İthalat Verileri

İthalatçı (GTIP: 2009)	2017	2018	2019	2020
Dünya	15.670.747	16.911.128	15.285.711	14.526.347
ABD	2.057.428	2.364.781	2.200.006	1.895.449
Almanya	1.525.148	1.688.398	1.412.167	1.395.651
Hollanda	1.364.092	1.474.002	1.283.277	1.242.146
Fransa	1.339.196	1.444.326	1.251.906	1.161.486
İngiltere	1.068.189	1.118.659	1.038.976	1.080.806
Belçika	864.335	864.979	769.547	723.498

Misillemeye tabii ürünlerden biri Portakal suyudur. Avrupa Birliği açıklamış olduğu tarifelerde %25 oranında ithalat vergisini portakal suyu ev bir kısım meyve suyu için uygulamaya koymuştur

AB'nin misillemeye konu olarak seçtiği mallardan 2009 GTIP kodlu portakal suyu ve çeşitli meyve sularına ilişkin Dünya ithalat verilerini incelediğimizde misilleme amacıyla ABD'nin dünyanın en büyük ithalatçısı konumunda olduğu bir mal grubunu tercih ettiği görülmektedir. Bu mal grubunun en büyük ithalatçıları incelendiğinde sırayla AB'nin büyük ekonomilerinin yer aldığı görülmektedir.

En büyük ithalatçılar arasında yapılan inceleme 2018 yılında 2019 yılına gelindiğinde ithalat miktarı tüm ülkelerde düşüş göstermiştir. Bu noktada şunu hatırlamakta yarar vardır Ticaret savaşlarından en hızlı etkilenen tüketici olur. Bir malın ilgili ülkeye giriş maliyetlerinin artışı direkt olarak market fiyatlarını bu nedenle de tüketiciyi etkilemektedir. 2017 yılı ile 2020 yılı kıyaslandığında ise sadece İngiltere de çok küçük bir ithalat artışı olmuş onun dışında listedeki tüm ülkelerin ithalatında düşüş görülmektedir.

Tablo 10: 2009 GTIP Kodlu Dünya Portakal Suyu ve Bir Takım Meyve Suları İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 2009)	2017	2018	2019	2020
Dünya	15.496.652	16.248.337	14.804.819	14.033.270
Brezilya	2.143.754	2.352.227	2.110.092	1.603.330
Hollanda	1.530.145	1.684.862	1.524.649	1.470.582
Almanya	906.350	1.048.265	954.970	960.764
İspanya	818.818	908.504	799.821	898.556
Belçika	1.049.468	951.612	927.987	888.447
ABD	982.905	929.861	841.763	782.184
Polonya	554.729	699.819	637.370	620.546
Çin	762.109	738.193	527.591	541.321
İtalya	548.745	635.175	540.850	528.523
Türkiye	215.877	279.382	313.891	393.289

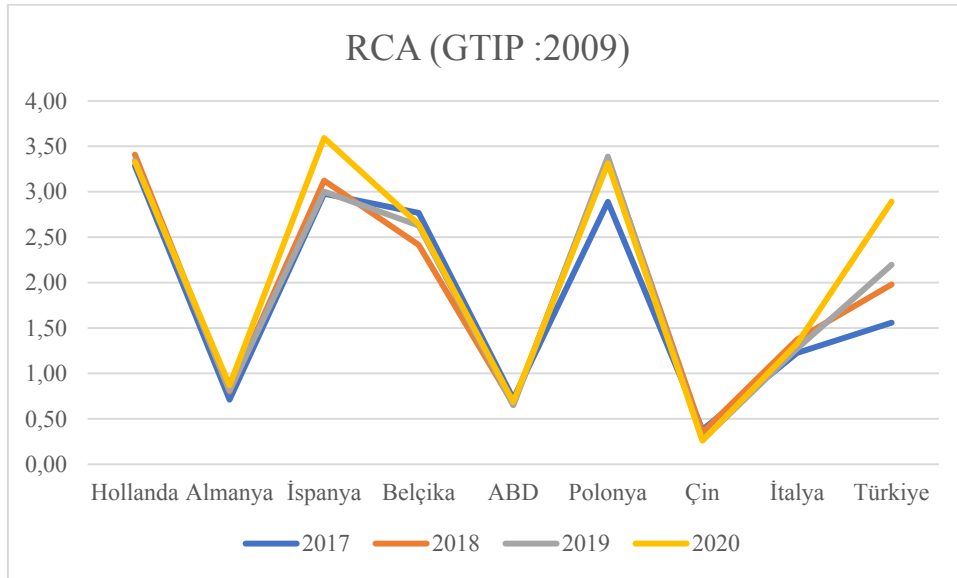
İthalat maliyetlerindeki değişim tüketiciler kadar ihracatçıları da etkilemiştir. Ancak burada dikkat çeken konulardan biri; 2018 yılından 2019 yılına değişim incelendiğinde tüm ihracatçıların ihracat miktarları azalmıştır. Bu durumda tarifelerin yanı sıra tüm dünyanın etkisi altında kaldığı pandeminin de etkisi olabileceği göz ardı edilmemelidir. Çalışmada çelik ve alüminyum dışındaki tüm mallar Avrupa Birliğinin misilleme amacıyla vergi uyguladığı mal / mal gruplarıdır. AB'nin bu ürünlerin seçiminde İlk listede Brezilya yer alsana genel olarak Avrupa'nın ihracatına hâkim olduğu bir mal seçtiği söylenebilir. Ancak AB'nin bu ithalat vergisi ile 2018 yılı ve 2019 yılı karşılaştırıldığında listedeki tüm Avrupa Birliği'ne dahil ülkeleri ihracatında azalma görülmüştür. Ancak burada da dikkat çeken bir nokta; Türkiye dışındaki tüm ülkelerin bu yıllarda ihracat rakamları azalma göstermiş olmasıdır. Yaptırımların hedefinde olan ABD ise 2017 yılından 2020 yılına bakıldığında ihracat sayılarında sistematik bir düşüş sergilemiştir.

Tablo 11: GTIP:2009 Portakal Suyu ve Bir Takım Meyve Suları RCA Analizi

RCA (GTIP :2009)	2017	2018	2019	2020
Hollanda	3,29	3,41	3,35	3,33
Almanya	0,71	0,80	0,81	0,87
İspanya	2,98	3,12	3,00	3,59
Belçika	2,77	2,42	2,63	2,64
ABD	0,72	0,66	0,65	0,68
Polonya	2,89	3,36	3,39	3,31
Çin	0,38	0,35	0,27	0,26
İtalya	1,23	1,37	1,27	1,33
Türkiye	1,56	1,98	2,20	2,89

Tablo 12'de verilen RCA değerlerine bakıldığında; rekabetçi üstünlüğe sahip hiçbir ülkenin rekabet avantajını kaybetmediği yani RCA değeri 1'in üstünde olan hiçbir ülkenin RCA değerinin 1'in altına inmediği; aynı şekilde RCA değeri 1'in altında olan hiçbir ülkenin de RCA değerinin 1'in üstüne çıkarak sonradan rekabet avantajına sahip hale

gelmediği görülmektedir. Rekabetçi gücün artış oranları dikkate alındığında, Türkiye'nin 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde RCA değerini neredeyse ikiye katladığı görülmektedir. İtalya, Polonya ve İspanya'ya ait RCA değerleri 2017 yılına göre bir yükseliş göstermiş ise de listelenen Avrupa Birliğine üye devletlerden yalnızca Polonya 2018 yılından 2019 yılına gelindiğinde daha rekabetçi bir hale gelmiş durumdadır. Polonya dışındaki tüm ülkelerin rekabet gücünde küçüğe düşüş yaşandığı görülmektedir. Buradan şu sonuca varılabilir; AB'nin 2009 GTIP Kodlu mallara uygulamış olduğu vergiler AB ekonomilerini daha rekabetçi bir hale getirmemiştir. Yani yapılan misilleme hareketinin rekabet gücü analizi kapsamında, söz konusu vergilerin, bu mal grubunda AB'ye çok büyük bir avantaj sağlamadığı görülmektedir. ABD ise bu mallarda zaten rekabetçi üstünlüğe sahip değilken bu durum değişmemektedir. Verilerde dikkat çeken bir diğer nokta ise 2017 yılında en büyük ihracatçılar arasında yapılan RCA analizinde RCA değeri en yüksek olan ülke 3,29'luk bir değerle Hollanda iken; 2020 yılına gelindiğinde İspanya'nın RCA değeri Hollanda'yı da geçerek en yüksek değer konumuna geldiği görülmektedir.

Şekil 4 : GTIP: 2009 RCA Analiz Grafiği

Şekil 4’te hazırlanmış grafikte de çok net bir şekilde görüldüğü üzere 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde Türkiye’nin ve İspanya’nın rekabetçi avantajını gösteren RCA değerleri 2020 yılına gelindiğinde diğer yıllara nazaran ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir. Bu sıçramalar çok net görülmektedir. Benzer bir yükseliş 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde Polonya için de söz konusu olmuştur.

4.3.2.2.2 Viski (GTIP: 2208)

Aşağıda verilen tablo 12 ‘de 2208 GTIP kodlu viski ürününe ait 2017 yılından 2020 yılına kadarki en büyük ithalatçıların listesi görülmektedir.

Tablo 12: 2208 GTIP Kodlu Dünya Viski İthalat Verileri

İthalatçı (GTIP: 2208)	2017	2018	2019	2020
Dünya	29.867.154	32.691.250	33.906.984	29.932.444
ABD	7.985.995	8.731.376	9.533.871	8.894.188
Almanya	1.762.232	1.815.225	1.649.964	1.529.535
Çin	1.155.088	1.431.111	1.627.603	1.527.513
Singapur	1.520.477	1.735.698	1.669.690	1.461.750
Fransa	1.339.241	1.431.271	1.322.570	1.172.252
İngiltere	1.027.625	1.104.199	1.004.732	980.102

AB’nin vergileye tabi tuttuğu mallardan biri olan viski ve birkaç mal grubu için özellikle ikonik Amerikan Mallarının tercih edilerek vergi uygulandığı yönünde birçok görüş ortaya atılmıştır. Tablo 12 de verilen verilere göre ABD viskinin en büyük ithalatçısı konumundadır. 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde en büyük ithalatçıların listelendiği tabloda yalnızca ABD ve Çin ithalatı yükseliş göstermektedir.

2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde şu ana kadar incelenen tüm mal kalemlerinde toplam dünya ithalatında düşüş görülmüştür ve bu durum 2208 GTIP kodlu viski içinde aynı şekildedir. 2018 yılı ile 2019 yılı verileri karşılaştırıldığında ise ABD, Çin ithalatı artarken listedeki diğer ülkelerin ithalat rakamları azalış göstermiştir.

Bu kıyaslamalar yaptırımların özellikle 2018 yılı ile 2019 yılları arasında uygulanıyor olması nedeniyle önem taşımaktadır.

Tablo 13: 2208 GTIP Kodlu Dünya Viski İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 2208)	2017	2018	2019	2020
Dünya	30.456.084	33.559.055	34.414.855	29.334.365
İngiltere	7.283.313	7.963.256	7.878.884	6.255.227
Fransa	5.011.858	5.341.638	5.495.328	4.530.366
ABD	2.074.665	2.260.445	2.037.705	1.916.296
İtalya	880.984	1.154.634	1.390.919	1.219.936
İrlanda	1.031.929	1.197.640	1.355.510	1.167.069
Almanya	1.547.785	1.519.684	1.367.175	985.290
Hollanda	861.828	937.723	1.034.023	860.363
İspanya	649.789	761.550	896.994	722.532
Belçika	389.652	486.107	539.965	550.563
Çin	552.216	730.314	734.286	535.011

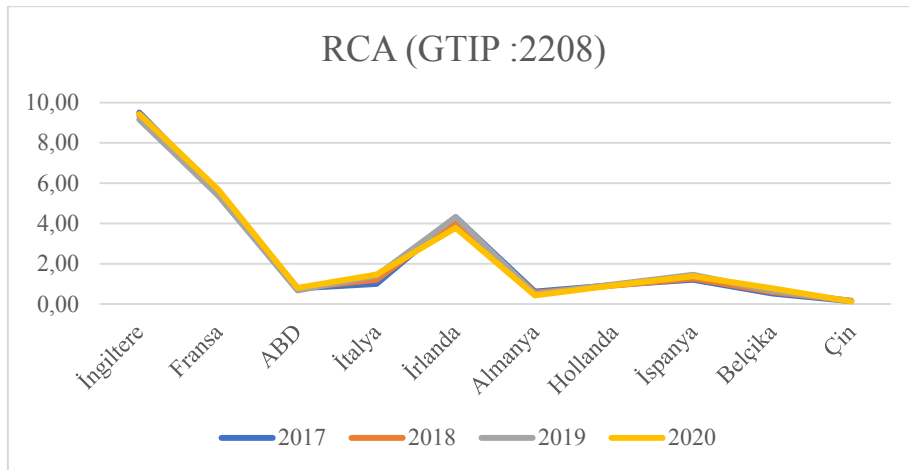
Tablo 13'te verilen 2208 GTIP kodlu mala ilişkin ihracat verilerine bakıldığında Dünya ihracatının, ithalat verilerinin aksine azalış gösterdiği görülmektedir. En büyük ihracatçılar listesinde İngiltere ve Fransa'nın yer alması ve en büyük rakiplerinden birinin ABD olması nedeniyle AB'nin viski üzerinden uygulamaya koyduğu vergilerin ABD ihracatını azaltmayı hedeflediği düşünülebilir.

Fransa, İtalya, İrlanda, Hollanda, İspanya ve Belçika ihracatı 2018 yılından 2019 yılına gelindiğinde artış göstermiştir. Ancak genel tabloya bakıldığında 2017'den 2020'ye en büyük ihracat artışının yaklaşık %30'luk bir artış ile Belçika göstermiştir.

Tablo 14: GTIP:2208 Viski RCA Analizi

RCA (GTIP :2208)	2017	2018	2019	2020
İngiltere	9,51	9,34	9,16	9,43
Fransa	5,51	5,40	5,38	5,68
ABD	0,77	0,78	0,68	0,80
İtalya	1,00	1,21	1,41	1,47
İrlanda	4,31	4,13	4,32	3,78
Almanya	0,62	0,56	0,50	0,43
Hollanda	0,94	0,92	0,98	0,93
İspanya	1,20	1,27	1,45	1,38
Belçika	0,52	0,60	0,66	0,78
Çin	0,14	0,17	0,16	0,12

İhracatta en büyük artışı gösteren Belçika'nın rekabetçi üstünlüğe sahip olmaması şaşırtıcıdır ancak ihracat rakamlarının artışına paralel bir şekilde henüz rekabetçi üstünlüğe sahip hale gelmese de RCA değerinde %33'lük bir artış yaşanmıştır. Rekabetçi üstünlüğe sahip ülkeler arasında ise 2017 yılından 2020 yılına İngiltere ve İrlanda RCA değerinde bir düşüş yaşamış diğer rekabetçi üstün AB ülkelerinin RCA değerleri artış göstermiştir. Brexit sürecinin bu durum üzerinde etkisi olabileceği düşünülebilir. Grafikte İtalya'nın %47'lik artışı ve Belçika'nın %33'lük artışı çok belirgin bir şekilde görülmektedir.

Şekil 5 : GTIP : 2208 RCA Analiz Grafiği

4.3.2.2.3 Motosiklet ve aksamaları (GTIP: 8711)

AB'nin tarife uygulamalarında en çok dikkat çeken mal kalemlerinden bir diğeri de Motosiklet ve aksamalarıdır. Bu ürünler içinde ABD'nin ikonik ürünlerinden olduğu belirtilmiştir. Ancak yukarıda viski örneğindeki gibi ABD en büyük ithalatçı konumundadır. Burada şu durumun izahında fayda görülmektedir; ABD'nin aslında üretimini yaptığı birçok mal ucuz iş gücü nedeniyle Hindistan, Çin, Tayland gibi ülkelerde üretilmekte oradan ABD'ye getirilmeli ve bu durumda rakamlar bu ucuz iş gücü sahibi ülkelerin ihracat verilerine ve ABD'nin ithalat verilerine yansımaktadır.

Tablo 15: 8711 GTIP Kodlu Dünya Motosiklet ve Aksamaları İthalat Verileri

İthalatçı (GTIP: 8711)	2017	2018	2019	2020
Dünya	21.793.913	25.060.713	26.995.658	27.725.720
ABD	2.258.200	2.743.486	2.572.472	2.768.415
Almanya	1.569.732	2.086.748	2.311.527	2.598.388
Fransa	1.570.751	1.752.699	1.855.995	1.900.745
Hollanda	864.668	1.203.603	1.473.202	1.787.701
İtalya	1.102.393	1.096.085	1.134.799	1.074.471
Belçika	847.041	857.078	968.426	995.915

Şu ana kadar incelenen tüm ürünlerin aksine 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde Dünya ithalatı ve ihracatı artış göstermiştir. Ancak burada hammadde fiyatlarında oluşmuş olabilecek hammadde maliyetleri de göz önüne alınmalıdır. Çünkü tüm tablolardaki veriler dolar değerleri üzerindedir.

Tablo 16: 8711 GTIP Kodlu Dünya Motosiklet ve Aksamaları İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 8711)	2017	2018	2019	2020
Dünya	24.911.436	28.548.871	29.967.999	31.248.004
Çin	6.670.653	7.560.374	7.651.360	8.600.061
Almanya	2.155.072	2.360.642	2.564.123	2.893.231
Japonya	2.850.634	3.055.458	2.453.739	2.104.253
Hindistan	1.902.960	2.146.757	2.092.550	1.834.826
Hollanda	754.499	1.202.855	1.353.299	1.715.229
Avusturya	1.293.089	1.522.857	1.550.481	1.652.140
İtalya	1.434.464	1.548.264	1.556.582	1.607.053
Belçika	913.429	1.064.542	990.417	970.538
ABD	1.273.483	1.275.007	1.158.128	604.356
Fransa	458.321	507.507	516.435	528.704
Macaristan	41.917	325.377	387.949	392.841
İngiltere	280.105	324.739	343.501	363.905

:

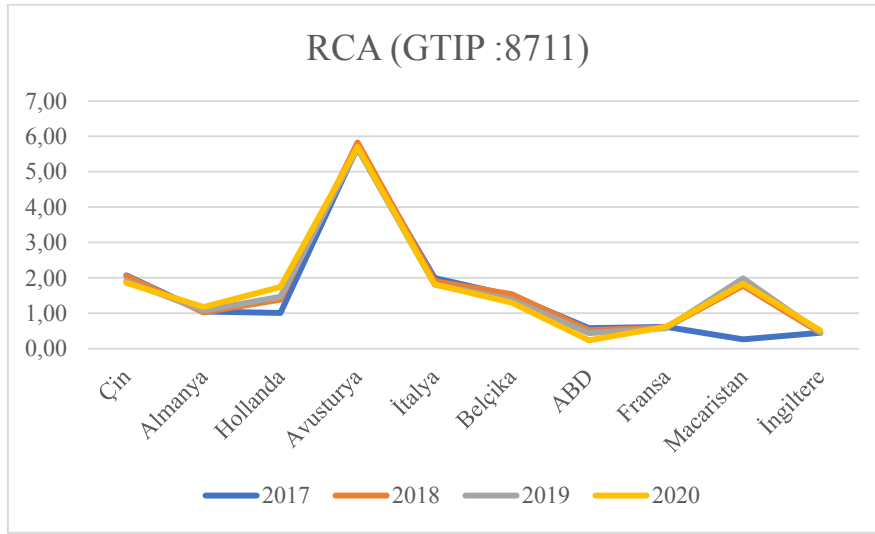
Yukarıda bahsedilenleri adeta destekler bir ihracat tablosu ortaya çıkmıştır. Temel amaç AB ve ABD tarifelerinin birbiri üzerindeki rekabet gücü etkilerini incelemek olsa da bu tabloda ABD'nin tam olarak dış ticaret açığına neden olan ve rahatsızlık duyduğu durum görülmektedir. Göreli olarak ucuz iş gücüne sahip; Hindistan, Çin, Endonezya gibi ülkeler ihracatta birçok Avrupa ülkesini geride bırakmıştır. 2018 yılından 2019 yılına gelinceğinde Belçika dışındaki listedeki tüm Avrupa ülkelerinin ihracatının arttığı görülmektedir.

Tablo 17: GTIP:8711 Kodlu Motosiklet ve Aksamaları RCA Analizi

RCA (GTIP :8711)	2017	2018	2019	2020
Çin	2,07	2,05	1,91	1,86
Almanya	1,05	1,03	1,08	1,17
Hollanda	1,01	1,39	1,47	1,74
Avusturya	5,70	5,82	5,65	5,71

İtalya	1,99	1,91	1,81	1,81
Belçika	1,50	1,54	1,39	1,30
ABD	0,58	0,52	0,44	0,24
Fransa	0,62	0,60	0,58	0,62
Macaristan	0,26	1,78	1,99	1,83
İngiltere	0,45	0,45	0,46	0,52

Avrupa'nın misilleme hareketlerinin muhatabı ABD olsa da AB'nin bu ithalat vergileri sonrasında Çin'in rekabet gücü her geçen yıl kademeli olarak azalmıştır. Ancak tarifeleri takiben Almanya, Hollanda, Avusturya ve Macaristan'ın rekabet gücü sürekli olarak artış göstermiştir. Rekabet gücündeki düşüş Çin'de olduğu gibi ABD'nin RCA değerinde de etkisini göstermiş ve ABD her ne kadar rekabetçi üstünlüğe sahip olmasa da RCA değeri de sürekli olarak düşüş göstermiştir.

Şekil 6 : GTIP: 8711 RCA Analiz Grafiği

Şekil 6'da verilen grafikte de görüldüğü üzere Macaristan 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde RCA değerini yaklaşık %86 oranında arttırarak başlangıçta rekabetçi üstünlüğe sahip değilken artık rekabetçi üstünlüğe sahip hale gelmiştir. Benzer bir sıçrayış Hollanda örneğinde de görülmektedir. Hollanda 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde RCA değerini yaklaşık %73 oranında bir yükseliş göstermektedir. Bu durumda AB'nin misilleme hareketleri ABD'ye karşılık niteliğinden ziyade AB ülkelerine avantaj sağlamıştır.

4.3.2.2.4 Tişört ve diğer iç giyim eşyası (GTIP: 6109)

Tekstil sektörü de bir diğer misillemeye tabi mal grubudur. Tişört ve diğer iç giyim eşyalarına ait ithalat ve ihracat 2017 yılından 2019 yılına kadar belli bir oranda artış göstermiştir. Ancak 2019 yılı sonrasında 2020 yılına gelindiğinde ciddi bir düşüş gözlemlenmiştir.

Tablo 18: 6109 GTIP Kodlu Dünya Tişört ve diğer İç Giyim Eşyası İthalat Verileri

İthalatçı (GTIP: 6109)	2017	2018	2019	2020
Dünya	38.290.816	41.368.238	41.970.939	35.917.973
ABD	5.834.645	6.136.195	6.572.253	5.090.801
Almanya	4.214.263	4.408.899	4.140.714	3.927.396
İngiltere	2.583.114	2.695.608	2.691.431	2.281.413
Fransa	2.252.542	2.468.643	2.401.985	2.152.776
İspanya	1.894.396	1.963.556	1.988.343	1.587.449
İtalya	1.508.161	1.755.316	1.789.606	1.450.817
Hollanda	1.370.740	1.506.345	1.525.539	1.352.227
Belçika	1.209.682	1.336.855	1.286.456	1.147.292
Polonya	616.845	841.553	845.732	973.095

Tablo18’de verilen veriler ışığında, 6109 GTIP kodlu mallar hakkında inceleme yapıldığında Dünya ihracatında azalış görülmektedir. Azalan dünya ihracatına paralel olarak en büyük ihracatçıların ihracat rakamlarında da bir düşüş görülmektedir. Tekstil sektörü genel olarak fason üretimin görelî olarak daha yaygın olduğu bir sektördür.

Amaç Avrupa ülkelerini incelemek olsa da Bangladeş ve Hindistan’ın ihracatı çok yüksek olduğu için incelenmiştir. Tablo 19’da ki verilere bakıldığında 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde ihracatını arttıran Avrupa ülkeleri; yaklaşık %6’lık ihracat artışı ile Almanya, %14’lük ihracat artışı ile İtalya, %24’lük ihracat artışı ile Hollanda, %4’lük ihracat artışı ile Fransa, %1’lik ihracat artışı ile İngiltere ve %50’lik bir ihracat artışı ile

Polonya olmuştur. Toplam Dünya Tişört ve diğer İç Giyim Eşyası ihracatı %7'lik bir düşüş gösterirken Avrupa ülkelerinin ihracat artışı sekteye uğramamıştır. Tüm dünya %7'lik bir düşüş gösterirken bu düşüşe karşı Polonya'nın %50'lik bir artış göstermesi çok dikkat çekici bir noktadır.

Tablo 19: 6109 GTIP Kodlu Dünya Tişört ve diğer İç Giyim Eşyası İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 6109)	2017	2018	2019	2020
Dünya	44.708.136	47.537.599	47.145.400	41.594.028
Çin	8.184.609	8.006.786	7.414.910	6.289.291
Bangladeş	6.107.896	6.772.782	6.948.397	5.969.756
Almanya	2.231.026	2.521.283	2.442.126	2.367.130
Vietnam	2.082.898	2.435.464	2.564.041	2.338.859
Türkiye	2.874.066	2.798.011	2.774.268	2.302.830
Hindistan	2.712.715	2.458.100	2.615.135	1.914.652
İtalya	1.472.146	1.695.060	1.842.754	1.707.999
Belçika	1.507.786	1.690.669	1.517.853	1.359.178
Hollanda	963.859	1.189.084	1.235.465	1.263.211
İspanya	1.389.877	1.370.789	1.371.028	1.039.750
Fransa	935.644	1.065.638	1.059.144	977.281
İngiltere	751.842	822.455	818.193	757.929
Polonya	382.132	550.272	598.273	749.677
ABD	605.710	654.393	792.623	629.320

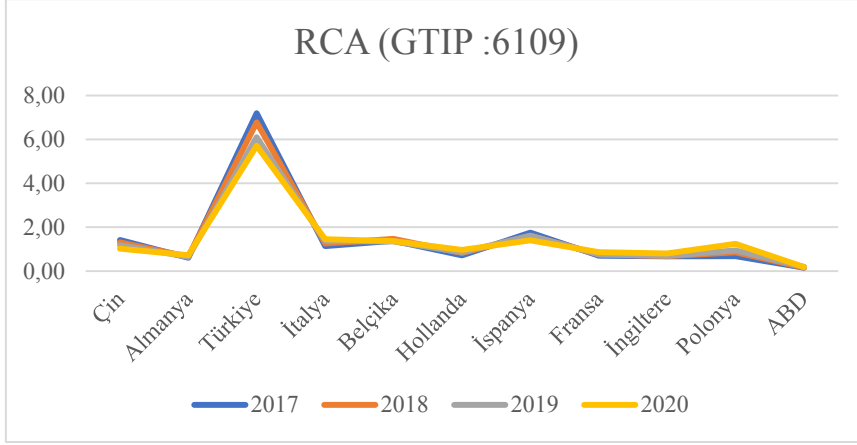
Tablo 20: 6109 GTIP Kodlu Tişört Ve Diğer İç Giyim Eşyası RCA Analizi

RCA (GTIP :6109)	2017	2018	2019	2020
Çin	1,42	1,31	1,18	1,02
Almanya	0,61	0,66	0,65	0,72

Türkiye	7,19	6,77	6,10	5,71
İtalya	1,14	1,25	1,36	1,45
Belçika	1,38	1,47	1,35	1,36
Hollanda	0,72	0,82	0,85	0,96
İspanya	1,75	1,61	1,62	1,40
Fransa	0,70	0,76	0,76	0,86
İngiltere	0,67	0,68	0,69	0,81
Polonya	0,68	0,85	0,94	1,24
ABD	0,15	0,16	0,19	0,19

RCA verilerinde Polonya'nın göstermiş olduğu gelişme ihracat verileri dikkate alındığında hiç şaşırtıcı değildir. Avrupa ülkelerine bakıldığında Almanya rekabetçi üstünlüğe sahip olmasa da RCA değerini arttırmış benzer bir durum Hollanda, Fransa ve İngiltere de de yaşanmıştır. Yaptırımlar neticesinde rekabetçi üstünlüğe sahip olmayan Avrupa ülkeleri RCA değerlerini kayda değer bir şekilde arttırmıştır. Burada şaşırtıcı olan İspanya ve Belçika'nın 2017 yılından 2020 yılına gelinceğinde RCA değerinin düşüşü ve İtalya'nın RCA değerinin yükselişidir.

Şekil 7'de verilen grafikte 2017 yılına kıyasla Türkiye ve Çin'in gözle görülür bir düşüş yaşadığı görülmektedir. Çin neredeyse rekabetçi üstünlüğünü kaybedecek bir duruma gelmiştir. Benzer bir düşüş yine aynı yıllar arasında İspanya için de gözlemlenmiştir. Ancak Fransa, Polonya, Hollanda'ya ait RCA değerlerinde gözle görülür bir artış yaşamıştır. 2017 yılında rekabetçi üstünlüğe sahip olmayan Polonya 2020 yılında rekabetçi üstün hale gelmiştir.

Şekil 7 : GTIP: 6109 RCA Analiz Grafiği

4.3.2.2.5 Konserve sebzeler (GTIP: 2005)

Konserve sebzelere ilişkin 2017 yılından 2020 yılına kadar ithalat verileri Tablo 21’de incelenmektedir.

Tablo 21: 2005 GTIP Kodlu Dünya Konserve Sebzeler İthalat Verileri

İthalatçı (GTIP: 2005)	2017	2018	2019	2020
Dünya	10.212.379	10.708.758	10.669.989	11.253.637
ABD	1.450.302	1.439.873	1.400.183	1.525.532
Almanya	889.267	939.617	947.521	1.028.343
Fransa	808.542	864.843	819.280	805.549
Japonya	697.763	724.103	710.747	708.138
İngiltere	500.766	557.916	534.498	587.088
Belçika	358.177	370.191	372.577	418.546
İspanya	374.232	404.370	373.897	377.882
Hollanda	308.486	329.693	359.754	373.134

Dünya’nın toplam konserve sebze ithalatının 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde yaklaşık %11’lik bir artış yaşadığı görülmektedir.

2017 yılı ile 2020 yılı verileri kıyaslandığında ABD, Almanya, Japonya, Belçika, İspanya ve Hollanda'nın ithalatında artış görülmektedir. Burada dikkat çeken bir nokta, 2018 yılından 2019 yılına gelindiğinde Almanya, Belçika ve Hollanda'nın ithalat verileri, 2018 yılından 2019 yılına gelindiğinde dünya ithalatının düşüş göstermesine rağmen yükseliş göstermiştir

Tablo 22: 2005 GTIP Kodlu Dünya Konserve Sebzeler İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 2005)	2017	2018	2019	2020
Dünya	10.881.215	11.637.613	11.405.762	11.828.999
Çin	2.117.490	2.192.932	2.173.710	2.016.269
İspanya	1.094.366	1.107.386	1.091.996	1.084.618
Hollanda	787.343	844.758	901.967	854.144
İtalya	567.210	646.820	641.779	702.237
Belçika	546.681	599.882	605.642	613.326
Yunanistan	503.035	577.564	561.530	604.019
Fransa	461.650	490.137	475.496	583.383
ABD	564.908	553.309	548.326	520.444
Peru	379.421	356.870	341.726	380.237
Macaristan	302.337	346.358	316.728	354.735
Almanya	334.393	370.386	346.120	331.789
İngiltere	305.401	327.729	315.986	322.842
Polonya	190.884	240.421	234.938	255.744
Türkiye	182.179	204.758	222.960	248.039

Dünya ihracatı, 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde dünya ithalatında olduğu gibi bir artış göstermektedir. Tablo 22'te verilen verilerde en dikkat çekici nokta 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde Çin, İspanya, ABD ev Almanya ihracatının düşüş göstermiş olmasıdır. Bu ülkeler dışında tabloda verilen tüm ilkeler ihracatını arttırmıştır. 2018 yılı ile 2019 yılı verileri karşılaştırıldığında ise, Türkiye, Hollanda ve Belçika ihracat

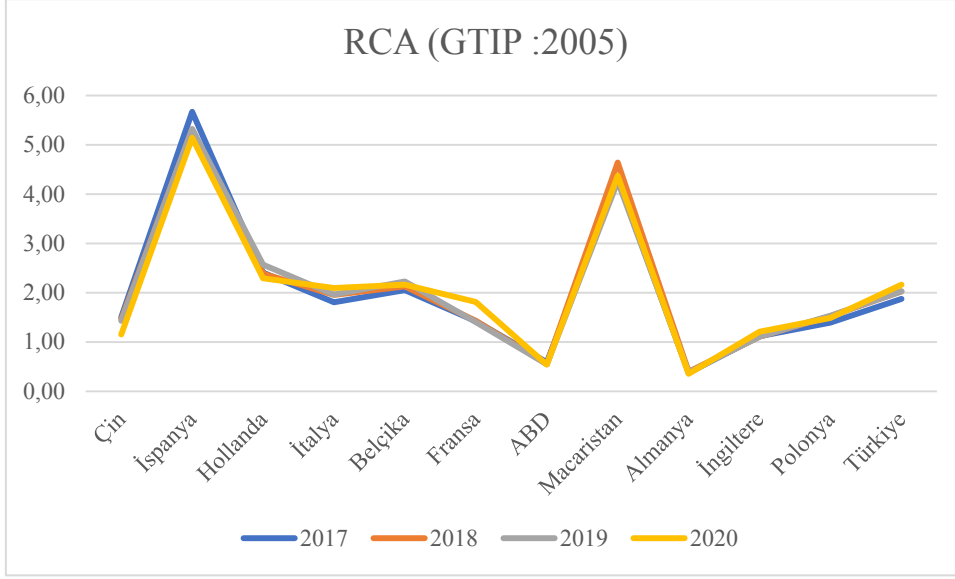
verileri artış gösterirken, bu ülkeler dışında tablodaki tüm ülkelerin ihracatı düşüş göstermektedir.

ABD- Çin ticaret savaşlarında yaptırımların uygulandığı 2018 yılından 2019 yılına gelinen süreçte ABD ve Çin ihracatı azalış göstermiştir. Ancak yükseliş gösteren ülkeler yine Avrupa ülkeleri olmuştur.

Tablo 23: 2005 GTIP Kodlu Konserve Sebze RCA Analizi

RCA (GTIP :2005)	2017	2018	2019	2020
Çin	1,50	1,46	1,43	1,15
İspanya	5,67	5,31	5,32	5,14
Hollanda	2,41	2,39	2,57	2,29
İtalya	1,80	1,95	1,96	2,10
Belçika	2,05	2,13	2,23	2,16
Fransa	1,42	1,43	1,40	1,81
ABD	0,59	0,55	0,55	0,54
Macaristan	4,30	4,64	4,26	4,38
Almanya	0,37	0,40	0,38	0,36
İngiltere	1,12	1,11	1,11	1,21
Polonya	1,39	1,53	1,53	1,49
Türkiye	1,87	2,02	2,03	2,16

Tablo 23'te verilen RCA değerleri incelendiğinde Belçika, Fransa, Macaristan, İngiltere, Polonya ve Türkiye 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde RCA değerlerini arttırarak daha rekabetçi hale geldiği görülmektedir. Bu analizde dikkat çeken nokta 2020 yılına gelindiğinde rekabeti üstünlüklerini görel olarak arttıran ülkelerin yine Avrupa ülkeleri olmasıdır. ABD 2017 yılında rekabetçi üstün değilken RCA değerinde düşüş göstermiştir. Çin ise her ne kadar rekabetçi olarak konserve sebzeler için rekabetçi üstün olsa da RCA değerinde ciddi bir düşüş göstermiştir.

Şekil 8: GTIP: 2005 RCA Analiz Grafiği

Şekil 8’da verilen grafikte çok net bir şekilde görüldüğü üzere Macaristan ve İspanya’nın RCA değerleri listedeki diğer ihracatçı ülkelerin çok üstündedir. Grafikte görülen en büyük sıçramalardan birini Fransa ve İtalya yapmıştır. AB yaşanan bu ticaret savaşları sırasında görece olarak rekabetçi üstünlüğe sahip olduğu bir mal grubunda hem RCA değerleri açısından hem de ihracat rakamları açısından artış yaşamıştır.

4.3.2.2.6 Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. kösele (GTIP: 6403)

6403 GTIP kodlu deri ayakkabılara ilişkin ithalat verileri aşağıdaki tabloda verilmiştir Dünya ithalatı 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde düşüş yaşamıştır.

2017 yılından 2020 yılına kadar yaşanan Dünya ithalatında gözlemlenen, düşüşe paralel bir düşüş ABD, Hollanda, İngiltere ve Fransa’da görülmektedir. Bu ülkeler dışındaki tüm ülkelerin ithalatı artış göstermiştir.

Tablo 24: 6403 GTIP Kodlu Dünya Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele İthalatı Verileri

İthalatçı (GTIP: 6403)	2017	2018	2019	2020
Dünya	51.850.553	55.085.609	55.987.981	47.081.799
ABD	10.685.068	11.014.600	11.309.549	8.467.361
Almanya	4.688.924	5.358.880	5.417.446	5.062.050
Fransa	3.716.804	3.873.975	3.866.918	3.390.993
İtalya	2.763.655	3.097.338	2.924.418	2.531.990
İngiltere	2.957.396	2.986.533	2.986.702	2.443.984
Çin	1.406.438	1.827.578	2.254.402	2.392.015
Hollanda	2.245.900	2.269.266	2.269.430	2.101.438
Belçika	1.965.906	2.010.911	2.071.343	2.034.656
Polonya	755.981	1.174.569	1.374.709	1.412.359

Hem en büyük ihracatçı olup hem de en büyük ithalatçılar arasında altıncı sırada yer alan Çin 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde ihracatında ciddi bir düşüş yaşamıştır. Yukarıda tekstil ürünlerinde görülen durumun bir benzeri yukarıda verilen ihracat verilerine ilişkin tabloda görülmektedir.

Görelî ucuz iş gücü sağlayan Endonezya, Vietnam, Hindistan ihracatta yüksek rakamlara sahiptir. Bunun nedeni daha önce izah edildiği üzere fason olarak üretim yapılması nedeniyle o ülkelerde üretilen ürünlerin ilgili ülkenin ihracat verileri arasında yer almasıdır. Polonya Fransa, Belçika Almanya 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde Dünya ihracatının azalış göstermesine karşılık ihracatta artış sağlayabilmiştir. Bu durum Avrupa'nın uygulamış olduğu ithalat vergileri karşısında ihracat artışını gözler önüne sermektedir. Adeta en büyük İhracatçı konumunda bulunan Çin'in ihracat düşüşü karşısında Avrupa ülkeleri artış sağlayabilmiştir.

Tablo 25: 6403 GTIP Kodlu Dünya Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele İhracatı Verileri

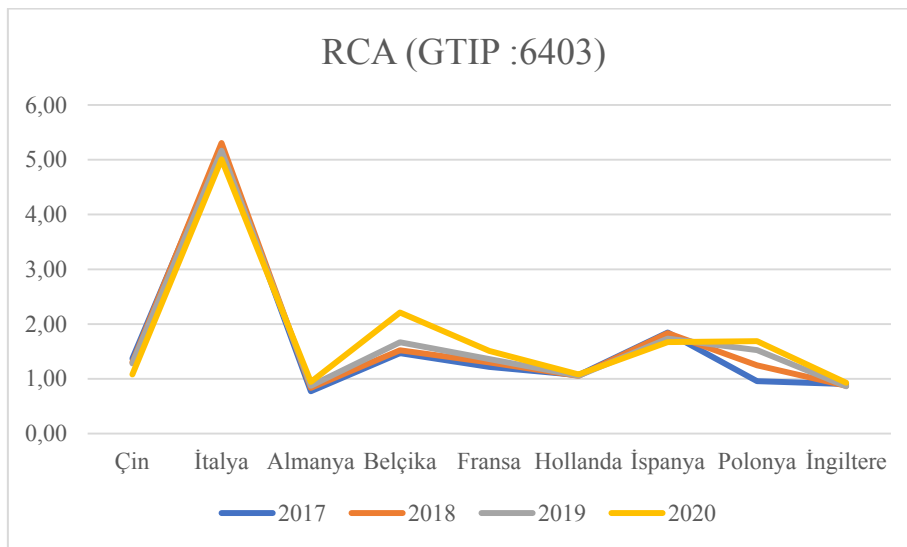
İhracatçı (GTIP: 6403)	2017	2018	2019	2020
Dünya	51.075.544	54.026.439	54.487.166	46.271.157
Çin	9.052.794	9.078.519	9.310.686	7.398.203
İtalya	7.717.167	8.155.206	8.074.776	6.566.847
Vietnam	4.553.689	5.089.449	5.602.288	5.147.747
Almanya	3.254.921	3.634.504	3.772.330	3.439.011
Belçika	1.836.423	1.994.473	2.168.272	2.452.341
Endonezya	2.551.716	2.684.821	2.268.258	2.231.371
Fransa	1.856.425	2.068.975	2.203.558	1.902.092
Hollanda	1.638.833	1.731.763	1.774.556	1.575.623
Portekiz	1.926.941	2.166.403	1.755.803	1.487.209
İspanya	1.673.882	1.775.503	1.700.215	1.377.226
Hindistan	1.854.001	1.948.402	1.886.425	1.333.495
Polonya	615.640	913.071	1.117.711	1.134.367
İngiltere	1.161.471	1.196.842	1.176.687	969.963

Tablo 27’de yapılan 6403 GTIP kodlu Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni vb Kösele mal grubuna ilişkin RCA analizinde ortaya çıkan veriler neredeyse ihracat verileri ile paralellik göstermektedir. Çin rekabetçi üstünlüğünü 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde korumayı başarmış ancak ciddi bir düşüş göstermiştir. Buna karşılık Almanya’nın RCA değeri 2017 yılından itibaren stabil bir artış göstererek neredeyse rekabetçi konuma gelmiştir. Tabloda en çok dikkat çeken noktalardan biri Polonya’nın 2017 yılında rekabetçi üstünlüğe sahip olmamasına rağmen 2018 yılından itibaren rekabetçi üstünlüğü elde etmesi ve 2020 yılına gelindiğinde başlangıçtaki RCA değerini neredeyse 2’ye katlamasıdır.

Tablo 26: 6403 GTIP Kodlu Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni vb. Kösele RCA Analizi

RCA (GTIP :6403)	2017	2018	2019	2020
Çin	1,37	1,30	1,28	1,08
İtalya	5,23	5,31	5,16	5,01
Almanya	0,77	0,84	0,87	0,94
Belçika	1,47	1,52	1,67	2,21
Fransa	1,22	1,30	1,36	1,51
Hollanda	1,07	1,05	1,06	1,08
İspanya	1,85	1,84	1,73	1,67
Polonya	0,96	1,25	1,53	1,69
İngiltere	0,90	0,87	0,86	0,93

Bununla birlikte İtalya, İspanya ve İngiltere RCA değerlerinde düşüş yaşarken tabloda bulunan diğer tüm Avrupa ülkelerinin RCA değerleri yükseliş göstermektedir. İngiltere'nin her ne kadar RCA değeri 2017 yılında 2020 yılına gelindiğinde artış göstermişse de özellikle Brexit süreci sonrasında belirli mal gruplarında RCA değerinde ve ihracat miktarlarında düşüş gösterdiği göz ardı edilmemelidir.

Şekil 9 : GTIP: 6403 RCA Analiz Grafiği

Şekil 9’de verilen RCA analizinde en dikkat çeken nokta 2020 yılına gelindiğinde Belçika’nın ve Polonya’nın yapmış olduğu RCA değer artışıdır. İtalya ve İspanya RCA değeri ise rekabetçi üstünlüğünü kaybetmemiş ancak düşüş göstermiştir. 2020 yılına gelindiğinde RCA değer 1’in altında kalan ve en büyük ihracatçılar listesinde yer alan 2 ülke Almanya ve İngiltere’dir. Almanya’nın RCA değer 2017 yılına göre yaklaşık %20 artış göstermiştir. Almanya RCA değeri 1’e çok yaklaşmıştır.

4.3.2.2.7 Güzellik/makyaj ve cilt bakımı ürünleri (GTIP: 3304)

Kozmetik sektörü, AB tarafından uygulanan düşük ithalat tarifeleri nedeniyle küçük ve orta ölçekli ABD’li ihracatçılar için caziptir. Örneğin, AB saç ürünleri, manikür ve pedikür ürünleri, parfümler, birçok uçucu yağ, dudak ve göz makyajı için gümrük vergisi almamaktadır. ABD ekonomisinin, dünyanın çoğu yerinde olduğu gibi %99’unun KOBİ’lerden oluştuğu göz önüne alınınca; kozmetik sektörü önemli bir gelir yaratmaktadır.

Tablo 27: 3304 GTIP Kodlu Dünya Güzellik/Makyaj ve Cilt Bakımı Ürünleri İthalat Verileri

İthalatçı (GTIP: 3304)	2017	2018	2019	2020
Dünya	48.847.539	58.471.236	62.668.956	64.933.320
Çin	5.798.006	9.909.374	13.231.829	17.335.751
Hong Kong, Çin	4.042.081	5.321.731	5.023.259	7.234.182
ABD	4.914.444	5.377.270	5.103.602	4.484.098
Singapur	2.164.373	2.860.330	3.216.620	2.894.321
Almanya	2.530.348	2.739.250	2.603.911	2.247.672
İngiltere	2.513.814	2.489.014	2.383.555	2.029.567
Fransa	1.765.130	1.997.379	2.030.784	1.710.845

En büyük ithalatçıların listelendiği tabloda bulunan tüm Avrupa ülkelerinin ithalat verileri 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde düşüş göstermiştir. GTIP kodu 3304 olan güzellik/makyaj ve cilt bakım ürünleri ithalat verileri Tablo27’de gösterilmektedir. Bu veriler analiz edildiğinde Dünya ithalatının 2017 yılından itibaren her yıl sürekli olarak artış gösterdiği görülmektedir. Çin ithalatı 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde neredeyse 3,5 katına çıkmıştır. ABD ise 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde yaklaşık %9 ithalat azalışı göstermiştir. İthalat azaltmayı hedefleyen bir politika yürütüldüğü düşünülürse ABD açısından bu sonucun ekonomik anlamda pozitif olduğu düşünülebilir.

Tablo 28: 3304 GTIP Kodlu Dünya Güzellik/Makyaj ve Cilt Bakımı Ürünleri İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 3304)	2017	2018	2019	2020
Dünya	49.590.141	59.248.478	63.735.748	62.092.292
Fransa	8.588.683	9.606.291	9.986.822	8.958.479
Singapur	3.819.628	5.185.100	6.270.254	6.236.091
Kore	3.913.231	4.926.714	5.325.724	6.115.434
Japonya	2.621.590	3.894.299	4.417.880	5.260.979
ABD	5.332.589	5.800.771	6.084.159	5.086.323
Hong Kong, Çin	1.861.175	2.534.536	3.112.391	4.076.475
Almanya	3.493.704	3.898.334	3.818.676	3.423.762
Çin	2.035.749	2.473.285	2.775.502	2.177.567
İngiltere	2.104.923	2.213.379	2.260.280	2.048.809
Polonya	1.391.438	1.684.148	1.703.278	1.954.336
İtalya	2.065.611	2.341.936	2.277.850	1.828.187
İsviçre	1.003.831	1.329.132	1.405.062	1.638.189
Belçika	1.293.240	1.398.283	1.372.659	1.343.709
İspanya	951.898	1.125.573	1.201.332	1.104.431

AB yapmış olduğu bu düzenleme ABD ihracatını %4 oranında azaltmıştır.

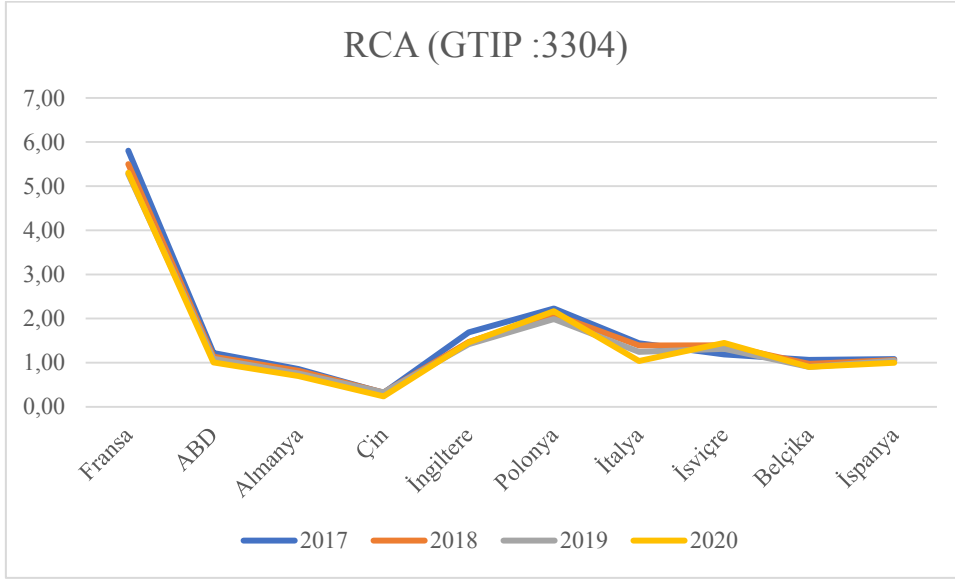
Ancak bu mal kaleminde diğer mallara göre ilgi çekici nokta; en büyük ithalatçısının Çin olduğu bir mal grubunun, AB tarafından uygulamaya koyulan ithalat vergileri kapsamına alınmış olmasıdır. ABD'nin göstermiş olduğu %4'lük ihracat düşüşü toplam ihracatın 2017 yılından 2020 yılına yaklaşık %20 artış gösterdiği bir mal grubu için dikkat çekmektedir. Singapur, Kore ve Japonya ve Çinin ihracat rakamlarını 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde nerdeyse 2 ye katladıkları görülmektedir. ABD'nin ihracatındaki düşüşe karşılık olarak Asya ülkeleri ihracatında ciddi bir yükseliş gözlemlenmektedir. Avrupa incelenecek olursa; Almanya, İngiltere İtalya 2020 yılına gelindiğinde 2017 yılına göre ihracatta düşüş yaşamıştır. Bunlar dışında listede en büyük ihracatçılar arasında yer alan tüm Avrupa ülkeleri ihracatında artış göstermiştir.

Tablo 29: 3304 GTIP Kodlu Güzellik/Makyaj ve Cilt Bakımı Ürünleri RCA Analizi

RCA (GTIP :3304)	2017	2018	2019	2020
Fransa	5,80	5,50	5,28	5,30
ABD	1,22	1,14	1,09	1,01
Almanya	0,86	0,82	0,76	0,70
Çin	0,32	0,32	0,33	0,24
İngiltere	1,69	1,47	1,42	1,46
Polonya	2,23	2,10	1,99	2,17
İtalya	1,44	1,39	1,25	1,04
İsviçre	1,19	1,40	1,31	1,45
Belçika	1,07	0,97	0,90	0,90
İspanya	1,08	1,06	1,05	1,00

Tablo 29'da verilen RCA verileri incelendiğinde ABD'nin 2017 yılından 2020 yılına geldiğinde rekabetçi üstünlük konusunda 1 sınırında olması dikkate çekmektedir. Tabloda en dikkat çeken husus Belçika'nın 2017 yılında rekabetçi üstünlüğe sahip olması ancak 2018 yılına gelindikten sonra RCA değerinin 1'in altına düşmesi ve bu nedenle rekabetçi üstünlüğünü kaybetmesidir.

RCA değerinde 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde düşüş gösteren tek ülke Belçika değildir. Hatta İsviçre dışındaki tüm büyük ihracatçılar ABD ve Çin dahil olmak üzere RCA değerlerinde gözle görülür bir düşüş yaşamıştır. RCA değerleri İsviçre dışındaki nerdeyse her ülkede 2017 yılından itibaren sürekli bir düşüş göstermektedir. Buna ek olarak RCA değerlerindeki tüm bu değişikliklere rağmen Fransa hala rekabetçi üstünlük konusunda lider durumdadır.

Şekil 10 : GTIP: 3304 RCA Analiz Grafiği

Şekil 10’da verilen RCA analiz grafiği incelendiğinde İngiltere’nin RCA değerinde 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde göstermiş düşüş ve İsviçre’nin aynı dönem de RCA değerinde göstermiş olduğu yükseliş dikkat çekmektedir. Grafikte ABD ve Belçika’nın RCA değerinin 1’in altında olduğu ve 2017 yılından sonra göstermiş oldukları düşüş bir başka dikkat çeken noktadır.

4.3.2.2.8 Bilardo, bowling oyun parçaları (GTIP: 9504)

9504 GTIP kodlu bilardo, bowling oyun parçalarına ilişkin ithalat verileri tablo 30’de verilmiştir.

Tablo 30: 9504 GTIP Kodlu Dünya Bilardo, Bowling Oyun Parçaları İthalatı Verileri

İthalatçı (GTIP: 9504)	2017	2018	2019	2020
Dünya	31.420.608	33.455.621	28.558.606	30.762.689
ABD	6.754.590	7.859.691	6.085.395	8.220.932
Almanya	2.460.945	2.891.004	2.649.252	2.818.098
İngiltere	1.716.508	1.650.643	1.491.650	2.113.296
Japonya	2.374.475	2.115.671	1.721.645	1.886.482
Polonya	1.482.114	1.797.054	1.531.001	1.593.480
Hong Kong, Çin	2.762.489	2.495.331	1.567.799	1.514.490
Fransa	1.474.350	1.568.316	1.450.003	1.427.113
İspanya	1.449.576	1.290.271	1.116.468	1.076.328
Kanada	1.088.310	1.239.081	1.103.556	998.898
Hollanda	615.111	648.841	676.662	765.993
Avusturya	630.609	654.056	574.864	661.547
Çin	574.063	458.157	704.742	581.031

9504 GTIP Kodlu üründe dünya ithalatı 2017 yılından 2018 yılına geldiğinde bir miktar artış göstermişse de 2020 yılına geldiğinde başlangıca göre düşüş görülmektedir. Toplam ithalattaki azalışa rağmen en Büyük ithalatçı olan ABD'nin ithalat rakamları 2017 yılından 2020 yılına geldiğinde yaklaşık %40 artış göstermektedir.

9504 GTIP kodlu bilardo, bowling oyun parçalarına ilişkin ihracat verileri tablo 32'de verilmiştir. Dünya ihracatındaki genel düşüğe paralel olarak en büyük ihracatçı konumunda olan Çin'in ihracat rakamları da 2017 yılından 2020 yılına geldiğinde düşüş göstermektedir. ABD ihracatı 2017 yılından itibaren sürekli bir düşüş göstermekte ve 2020 yılına geldiğinde 2017 yılı ihracat verilerine göre yaklaşık %50'lik bir düşüş göstermektedir.

Tablo 31: 9504 GTIP Kodlu Dünya Bilardo, Bowling Oyun Parçaları İhracatı Verileri

İhracat (GTIP: 9504)	2017	2018	2019	2020
Dünya	31.529.952	32.938.507	28.267.557	30.240.669
Çin	14.046.918	13.374.789	11.531.136	12.412.631
Japonya	1.757.295	2.572.744	2.339.449	2.880.106
ABD	3.090.342	2.901.792	2.493.317	2.030.960
Almanya	1.635.084	2.021.181	1.837.899	1.924.221
Hong Kong, Çin	3.152.698	3.346.219	1.984.889	1.891.893
Polonya	1.349.647	1.571.283	1.357.218	1.715.950
Vietnam	13.747	15.040	333.814	1.099.331
İspanya	813.400	897.355	931.644	957.436
İngiltere	619.712	729.846	610.001	638.216
Çek Ya	447.819	531.528	421.081	455.915
Hollanda	413.274	426.800	429.980	453.046
Belçika	312.489	328.765	338.163	380.599
Fransa	277.503	257.552	286.125	302.178
Avusturya	522.317	732.735	409.916	289.778

Verilen tabloda en dikkat çeken nokta en büyük ihracatçılar arasındaki Almanya, Polonya, İspanya, İngiltere Hollanda, Belçika ve Fransa'nın 2017 yılına göre 2020 yılında ihracat rakamlarını arttırmış olmasıdır.

Tablo 31'de verilen verilerde Avrupa ülkeleri dikkatli incelendiğinde Avusturya'nın 2017 yılından 2020 yılına yaklaşık %50'lik düşüşü dışında tüm Avrupa ülkeleri ihracat rakamlarını yükseltmiştir. Bir diğer önemli nokta ise Vietnam'ın 2017 yılındaki ihracat rakamlarının düşüklüğüne rağmen 2020 yılına gelindiğinde %95'lik bir ihracat artışı göstermesidir.

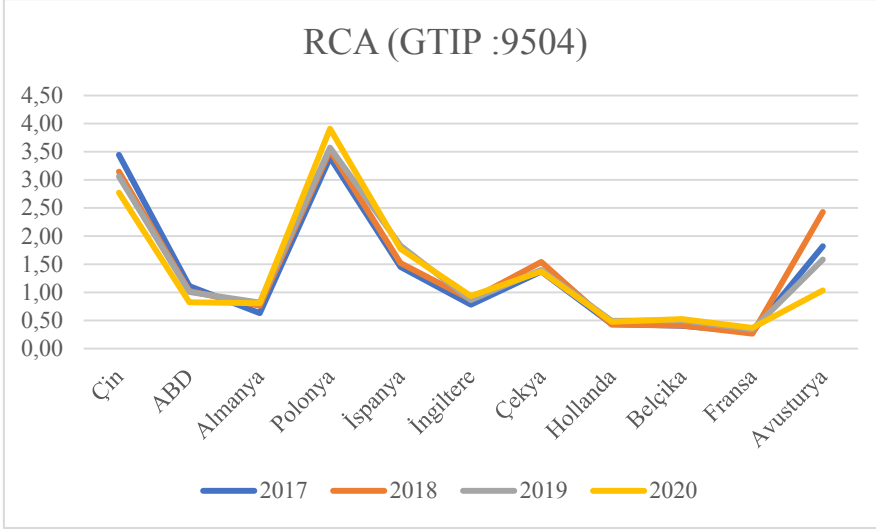

Tablo 32: 9504 GTIP Kodlu Bilardo, Bowling Oyun Parçaları RCA Analizi

RCA (GTIP :9504)	2017	2018	2019	2020
Çin	3,44	3,15	3,06	2,77
ABD	1,11	1,02	1,01	0,82
Almanya	0,63	0,76	0,82	0,81
Polonya	3,40	3,52	3,57	3,91
İspanya	1,45	1,52	1,83	1,78
İngiltere	0,78	0,87	0,86	0,93
Çek ya	1,37	1,54	1,40	1,37
Hollanda	0,44	0,43	0,49	0,48
Belçika	0,41	0,41	0,50	0,53
Fransa	0,29	0,27	0,34	0,37
Avusturya	1,82	2,43	1,58	1,03

Tablo 32’te verilen RCA analizleri dikkate alındığında, 2017 yılında en büyük ihracatçılar listesinde rekabet gücü en yüksek olan ülken Çin iken 2020 yılında bu durum değişmiştir. Tabloda görüldüğü gibi Polonya artan RCA değeriyle Çini geride bırakarak daha rekabetçi üstünlüğü sağlamıştır. Avrupa’nın uygulamaya koymuş olduğu ithalat vergileri sonucunda, Avrupa ülkelerinin ekonomik açıdan avantaj sağlamaya başladığı düşünülebilir.

Şekil 11’de hazırlanmış olan RCA grafiği incelendiğinde; 2017 yılından 2020 yılına gelindiğinde, Polonya’nın yapmış olduğu sıçrama ve Avusturya’nın yaşamış olduğu düşüş çok net bir şekilde görülmektedir. Ayrıca 2019 yılı ile 2020 yılı arasında ABD’nin yaşamış olduğu RCA değerindeki düşüşte dikkat çekmektedir.

Şekil 11 : GTIP: 9504 RCA Analiz Grafiği

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

5.1 Sonuç

Ticaret savaşlarında ülkeler karşılıklı olarak birbirlerinin ekonomilerine zarar vermeyi amaçlar. Günümüz dünyasında ticaretin serbestleşmesini destekleyen politikalar başta Dünya Ticaret Örgütü olmak üzere birçok kurumca desteklenmekte ve buna yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan bu çalışmalar neticesinde küreselleşme hız kazanmaktadır. Nihai olarak tüketiciye sunulan birçok ürünün tasarlandığı, üretildiği ya da hammaddesinin geldiği ülkeler birbirinden farklıdır. Bazı ülkeler ucuz iş gücü avantajı sağlarken bazıları ucuz hammadde ihtiyacına karşılık verebilmektedir. Ülkeler arası ticari faaliyetler bu kadar iç içe geçmişken üretim ya da dağıtım ağındaki herhangi bir ülkede uygulamaya koyulan herhangi bir vergi doğrudan nihai ürünün fiyatına etki gösterecektir. Bu nedenle ticaret savaşları nihai tüketiciyi yakından ilgilendiren bir kavramdır. 21. Yüzyılı derinden etkileyen Ticaret savaşları Trump yönetimindeki ABD'nin dış ticaret açığını azaltmak için üretim imkanlarını ve teknolojisini ülke dışına çıkartmamayı hedefleyen politikalar izlemeye karar vermesiyle başlamıştır. Ülkelerin dış ticaret açıklarının nedeni ya olması gerekenin çok üstünde ithalat yapması ya da ihracatın ithalatı karşılayamayacak düzeyde düşük olmasıdır.

Yani ülkeler bu dış ticaret açıklarını azaltmak için ya ihracatlarını arttırmalı ya da ithalatlarını azaltmalıdır. İthalatı azaltmaya yönelik en yaygın kullanılan yöntem; ülkelerin diğer ülkelerden ithal ettikleri ürünlere ek vergi ve harçlar koyarak ülkelerine giren ithal ürünlerin fiyatlarını arttırarak tüketiciyi ithal ürün kullanımından uzaklaştırmaktır. İthalat yapan ülke ek olarak gelen vergilere karşı karlılığını koruyabilmek adına ürün fiyatlarını yükseltecek bu durum ise söz konusu ürünün tüketimini azaltacaktır. Bu tarz politikalarla her ne kadar ilgili ülkenin dış ticaret açığını azaltmak amaçlansa da bu durum küresel ticareti olumsuz etkilemektedir. Ülkelerin ithalatı vergilerle kısıtlama getirmesini tek amacı dış ticaret dengesini sağlamak değil aynı zamanda yerel üretimi teşvik ve yerli tüketiciyi korumakta olabilmektedir.

Ülkelerin ticari amaçları doğrultusunda çeşitli korumacı politikalara başvurduğu görülmektedir. Bunun en dikkat çeken örneklerinden biri kuşkusuz Smoot- Hawley tarifeleridir. Geçmişte Smoot-Hawley Tarife Yasası ile ABD’de zaten yüksek olan ithalat vergileri daha çok yükseltilmiştir. Sonrasında Büyük Buhran ortaya çıkmıştır. 1922’de ABD Kongresi, ülkenin tarihine geçen belki de en korumacı tarifeler arasında yer alan Fordney-McCumber Yasası’nı yürürlüğe koyarak ortalama ithalat vergisini yüzde 40’a çıkartmıştır. Fordney-McCumber tarifeleri sonucunda, Avrupa ülkeleri misilleme yaparak karşılık vermiştir. Ancak bu misillemeler ABD’nin refah düzeyini çok etkili bir şekilde etkilememiştir. 1970 yılından itibaren ortaya çıkan yeni korumacılık ve bu doğrultuda uygulamaya koyulan tarife dışı engeller uluslararası ticarete etkili olmuştur. Ticaret Savaşı olgusu tarihte dönem dönem ortaya çıkmış ve çeşitli sonuçlar doğurmuştur. Bunlardan en bilineni 19. yüzyıl yüzyılda ortaya çıkan 1. Afyon savaşlarıdır. Yaşanan bu savaşta Çin’in yasadışı ilan ettiği Afyonu İngiltere Çin’e satmaya başlamıştır. Günümüzden farklı olarak bu durumda Çin tarafından ithalat vergileri değil direkt olarak İngiltere’nin büyük bir ithalat kaleminin yasadışı ilan edilmesi söz konusudur. Sonrasında İngiltere bu yasaklara aldırılmayarak afyon satışlarına devam etmiş ve fiziki bir savaş ortaya çıkmıştır. Ancak savaşta İngiltere’nin yanına Fransa’yı da alarak yapmış olduğu müdahaleler sonucu İngilizler bu savaşta kazanmış ve Çin İngiltere’ye imtiyaz tanımak zorunda kalmıştır.

Farklı bir gelişme de Doğu Asya’da başlayan Japonya ekonomisinin hızlı kalkınma hamlelerini takiben ortaya çıkmıştır. Japon Mucizesi olarak anılan bu ekonomik kalkınma hamlesi ile Japon şirketleri uluslararası piyasada çok kısa bir süre içinde rekabet üstünlüğünü ele geçirmiştir. Japon markalı otomobiller, elektronik cihazlar ve birtakım mallar başta ABD olmak üzere birçok piyasayı adeta işgal etmiştir. Hatta bazı Japon şirketleri ABD şirketlerini satın almaya başlamıştır.

Japonya’nın bu hamlesi ABD tarafından tehdit olarak algılanmış ve yaptırımlar gecikmemiştir. ABD’de bu durumu engellemek için sendikalar hemen harekete geçmiştir. Bu sendikalar ABD şirketlerinin Japonlara satılmasına karşı çıkmış ve ABD’nin sembolik sayılan Rockefeller binası gibi bazı yapılarının satışına engel olmaya çalışmışlardır. Hatta ABD tarafından teknolojilerinin çalındığı iddialarıyla birlikte casusluk iddiaları ile davalar dahi açılmıştır. Sivil toplum kuruluşları çeşitli eylemler yaparak Japon otomobillerini parçalamıştır.

ABD dış ticaret açığı noktasında iş bu tez konusu ticaret savaşları öncesinde birçok hamle yapmıştır. Örneğin ucuz iş gücü nedeniyle ABD’li teknoloji şirketlerinin Hindistan’da olan tüm tesislerini ülkelerine geri getirmek adına çalışmalar yapmıştır. Bunun en büyük nedeni şirketler ABD kökenli olsa da üretim Hindistan’da yapıldığından yapılan bu üretim sonucu mal satışlarının Hindistan ihracatını arttırmasıdır. ABD bu şirketleri kazanabilmek adına vergi avantajları ile birçok teşvik uygulaması yapmıştır.

Benzer bir durum 21. Yüzyılda karşımıza çıkmaktadır. ABD- Çin ticaret savaşı neticesinde ABD’nin yaptırımları ile başlayan süreç; AB’den gelen misillemelerle ilerlemiştir. Bu durumun çeşitli mal ve mal gruplarının; ithalat, ihracat ve RCA değerlerine yansımaları olmuştur. Bu çalışma kapsamında incelemesi yapılan mal ve mal gruplarının birçoğunda Avrupa Birliği ABD’nin rekabetçi gücünü kırmıştır. Birçok mal gurubunda Avrupa daha rekabetçi hale gelmiş ve üstünlük sağlamıştır. Avrupa Birliğinin uygulamaya koyduğu ithalat vergileri 2017 yılı ile 2020 yılları arasında yapılan inceleme sonucunda; ABD’nin rekabetçi üstünlüğünü azalmakla kalmamış, çeşitli Avrupa ülkelerini rekabetçi olarak üstün hale getirmiştir. Her en kadar AB bu tarifeleri ABD’ye misilleme amacıyla yapmış olsa da bazı mal gruplarında Çin’e karşı avantaj dahi sağlamaktadır. ABD’nin Çin’e karşı avantaj sağladığı mal grupları arasında 9504 GTIP kodlu bilardo, bowling oyun parçaları örnek verilebilir. 2020 yılına gelindiğinde Polonya 2017 yılında rekabetçi üstünlüğe sahip Çin’i arkada bırakmıştır.

ABD’li birçok yüksek teknoloji şirketinin uzun zamandır ucuz iş gücü avantajı sebebiyle başta Çin olmak üzere emek maliyetlerinin görece olarak daha düşük olduğu ülkeleri tercih ettiği uzun yıllardır bilinmektedir.

Çin bu durumu avantaja çevirerek günümüzde yapay zeka alanında geliştirdiği teknolojilerle ve ortaya koyduğu ‘Made in China 2025’ eylem planı ile Dünya devi olma yolunda ilerlemektedir. Bu durum ABD’nin ekonomik gücünü sekteye uğratabileceğinden ABD temkinli davranmış ve korumacılık temelli politikalara yönelerek öncelikle ABD bir dizi sektöre ek gümrük vergisini yürürlüğe koymuş ve Çin’den ithalata ek gümrük vergileriyle misilleme gecikmemiştir. Bunun için tercih edilen sektörlerin Çelik alüminyum olması elbette bir rastlantı değildir.

Ticaret Savaşları ürünlerin piyasa fiyatlarını doğrudan etkilemekte ve en büyük zararı Tüketiciler görmektedir. Dış ticaret açığını azaltmak için ithalatı azaltmak amaçlı çeşitli gümrük tarifeleri kullanmak tüketici etkiler ve ülke ekonomisine zarar verir. Herhangi bir ülke ithalatı azaltıcı tarifeleri gündeme getirdiği zaman bunun karşısında misilleme hareketleri gelir ve ABD ile Çin örneğinde olduğu gibi ticaret savaşları ortaya çıkar. Ticari müdahaleler sırasında başlangıçta azalan ithalat miktarlarıyla dış ticaret açıkları kapanıyor gibi gözükse de uzun dönemde enflasyonun artması, pazar kıtlığı yaşanması ve büyümenin yavaşlaması gibi negatif sonuçlarda ortaya çıkabilmektedir. Ticaret Savaşları neticesinde ithal girdi maliyetleri artarken ihracat maliyetleri yükselmiştir.

Çinin önlenemez yükselişim ve ABD'nin artan dış ticaret açığı neticesinde 2018 yılında ABD bu amaçla güvenlik tehdidi gerekçesiyle Çelik ve Alüminyuma %10 ile %25 oranlarında ithalat vergisini yürürlüğe koymuş ancak birçok ekonomiste göre bu uygulamalarla ABD'nin en önemli amacı dış ticaret açığını kapatmaktır. Nitekim sonuca bakıldığında zaman bu uygulamalar ABD'nin dış ticaret açığını kapatmaktan ziyade son yıllarda bu açığı gitgide daha çok arttırmıştır. Uygulamaya koyulan ithalat ilk yıllarda da kayda değer bir ticaret açığında düşüş yaratmadığı gibi ABD'nin yapmış olduğu bu yaptırımlar Çin'in yükselişini engellemeye de yeterli olmamıştır. Çin günümüzde ekonomik büyüme anlamında dünyada en çok artış gösteren ülke konumunda bu nedenle ticaret savaşlarını ABD'nin kaybettiğini ve yalnızca rekabet gücü değişimleri dikkate alınarak Avrupa ülkelerinin ABD ve Çin arasında ortaya çıkan ticaret savaşında görece bir rekabetçi avantaj kazandığını söyleyebiliriz

Çalışma kapsamında incelendiği üzere ülkelerin ticari politikalarında dönem dönem korumacı politikalar tercih edilmektedir. Merkantilizm ile başlayan süreç yeni korumacılıkla ve Neo merkantilizm ile devam etmektedir. Yeni korumacılık ile, tarife engellerine ek olarak çeşitli sağlık standartları, teknik standartlar ya da bürokratik engeller ortaya çıkmaktadır. Bu tarife dışı engellerin analizi çok daha zordur. Yapılan RCA analizi yalnızca rekabet gücünün değişimine ilişkin olup, elde edilen sonuçlarda tarife dışı engellerin analize dahil edilmesi mümkün olmamıştır. Ayrıca RCA analizinin formülasyonu dikkate alındığında malların katma değerleri de değerlendirme dışında kalmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aiginger , K. (2009, August). The Current Economic Crisis: Causes, Cures and Consequences. *WIFO Working Papers, No. 341* .
- Applebaum, A. (2009). *Protectionism Anew* . (15.12.2011). www.washingtonpost.com. adresinden alındı
- Biswajit , D. (2018, September 15). Trade Wars of the United States. *Economic ve Political Weekly*.
- Bown, C. (2004). *On the Economic Success of GATT/WTO Dispute Settlement*. The Review of Economics and Statistics.
- Brander, J., ve Spencer, B. (1985). *Export subsidies and international market share rivalry*. Journal of International Economics.
- Cohn, T. (2012). Global Political Economy. *Pearson Longman (Sixth Edition)* .
- Conybeare, J. (1987). *Trade Wars: The Theory and Practice of International Commercial Rivalry*. New York: Columbia University Press.
- Douglas , A. (2011). *Peddling Protectionism: Smoot-Hawley and the Great Depression*. Princeton: Princeton University Press.
- Eaton, J. (2013). Keynes'e Karşı Marx. Tonguç Ok (çev.). 3. Basım. İstanbul: Evrensel Basım Yayın. 44-45 .
- Fertö, I., ve Hubbard, L. (2003). Revealed Comparative Advantage and Competitiveness in Hungarian Agri-Food Sectors. *77th EAAE Seminar. NJF Seminar No. 325*. Helsinki.
- For Americans, Trump's tariffs on imports could be costly*. (2016, December 1). Fox News: <https://www.foxnews.com/politics/for-americans-trumps-tariffs-on-imports-could-be-costly> adresinden alındı
- Gamberoni, E., ve Newfarmer, R. (2009). Trade Protection: Incipient but Worrisome Trends. *World Bank International Trade Department Trade Notes*.
- Grosse , T. (2014). Geoeconomic relations between the EU and China: the lessons from the EU weapon embargo and from Galileo. . *Geopolitics* (s. 19(1):40–65). içinde
- Grygie, J. (2006). Great Powers and Geopolitical Change. *Baltimore: Johns Hopkins University Press*.
- Haley, B. (1935, February). Article Navigation Heckscher, Mercantilism. s. 347–354.

- Hansen, E. E. (2001). *European Economic History: From Mercantilism to Maastricht and Beyond*. Copenhagen: Copenhagen Business School Press.
- Heilperin, M. (1960). *Studies In Economic Nationalism*. Paris: Librairie Minard. .
- Hettne, B. (2014). Neo-mercantilism: What's in a word.
- Houser, S. (2008). The Roots of Chinese Oil Investment Abroad . *Asia Policy* 5 (s. 141–66). içinde
- Huntington , S. (1993). Why international primacy matters. *Int Secur*.
- Hurrell, A. (2013). The quest for autonomy: the evolution of Brazil's role in the international system.
- Irwin, D. (1998). *The Smoot- Hawley Tariff: A Quantitative Assessment*. The Review of Economics and Statistics.
- Johnson, H. (1953). *Optimum tariffs and retaliation*. *Review of Economic Studies*, 21(2), 142–153.
- Kono, D. (2006). *Optimal Obfuscation: Democracy and Trade Policy Transparency*. Cambridge University Press.
- Kuga, K. (1973). *Tariff Retaliation and Policy Equilibrium*. *Journal of International Economics*.
- Laborde, D., ve Bouet, A. (2018). *US trade wars in the twenty- first century with emerging countries: Make America and its partners lose again*. International Food Policy Research Institute (IFPRI).
- Luraghi, R. (2000). *Sul sentiero della guerra* . Rizzoli.
- Magnusson, L., ve Heckscher, E. (2007). *Mercantalism*. London ve New Yrok: Routledge .
- Mansfield, E. (1994). *Power Trade and War* . Princeton: Princeton University Press.
- Menon, R., ve Ziegler, C. (2014). *Neomercantilism and Great-Power Energy Competition in Central Asia and the Caspian*. *Strategic Studies Quarterly*.
- Morgenthau,. (1978). *Politics among Nations, 5th ed.* . New York.
- Ossa, R. (2011). *A "New Trade" Theory of GATT/WTO Negotiations*. The University of Chicago Press.
- Phyllis, D. (1979). *The first industrial revolution, 2nd edn (Cambridge, 1979), p. 203; J. G. A. Pocock, 'The political economy of Burke's analysis of the French Revolution', , xxv (1982), 346*. Cambridge: *Historical Journal*.
- Ricardo, D. (1891). *Principles of Political Economy and Taxation*. John Murray.
- Rosecrance , R. (1986). *The rise of the trading state: commerce and conquest in the modern world.* . New York: Basic Books.

- Siby, K., ve P, Dr.Arunachalam. (2018). *The US-China Trade Competition: An Overview*.
- Simth, A. (1776). *Milletlerin Zenginliği*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi Cilt 2. eviren: H. Derin 1948.
- Skousen, M. (2007). *The Structure of Production*. New York ve London: New York University Press.
- Szlajfer, H. (1990). Economic Nationalism of the Peripheries as a Research Problem , Geneve: Librairie Droz. *Economic Nationalism in East-Central Europe and South America*, s. 55-133.
- Tower, E. (1975). *The optimum quota and retaliation*42(4), 623–630. Review of Economic Studies Oxford University Press.
- Vollrath , T. (1991). A theoretical evaluation of alternative trade intensity measures of revealed comparative advantage. *Review of World Economics (Weltwirtschaftliches Archiv)* vol. 127, issue 2, 265-280 .